« بوزانتيون »
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته . صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی
پوزانت كچیان
مطبعه واداره خانه سی باب عالی جاده سنده ۳۸ نمرولی
دائرهٔ مخصوصه ده

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ., վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 Ֆր., վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բուլ. Լոքալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 266 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ, 1897 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12/24 | 27 ՌԷՊԻ ՒԼ ԱԽԸՐ 1315 | 12 ԷՅԼՈՒԼ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 266

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴԻՒԱՆԱԳԷՏՔ ԵՒ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐՔ

Գործի վրայ են, դիւանագէտք ու սեղանաւորք, միեւնոյն ժամանակ։ Օսմ. Տէրութեան չորս միլիոն ոսկիի անհաւանքը վճարելու է. հիմակ ասոր խնդիր կ'բանեցնեն չոյ ակցեալները, և Հիլլէնը բողոքելով հանգերձ պիտի հպատակերպին եւրոպական Հակակշռին, որպէսզի միջոց մ'ըլլայ իրենց երկրի ելեւմուտքը կարգի դնելով անճողողակի ծառայութիւն մը իրենց [illegible]։ Օսմ. Տէրութեան [illegible] ըստ որոշման Մեծ Տէրութեանց Եւրոպիոյ, բովանդակ Ցունաստանի բնակիչք երկու միլիոնէն երկուքուկէս միլիոնի միջեւ են, կ'հետեւի թէ մեծ ու փոքր, [illegible] մէն մի հնչնդահպատակ երկու ոսկի պիտի վճարեն ի քաւութիւն անհաւատալի պնդահամութեան որով ըլլան յանձնուած Մեծ Տէրութեան հետ, ասանց ս. և է հաստատ երաշխաւորութեան։ Իրենք թերեւս այնքան աններելի չհամարուէր քաղաքագիտական այսպիսի ծանր սխալ. բայց Նորկիոս Թագաւոր, մանաւանդ «Եւրոպիոյ զօքանչն ու կեսուրն» հռչակուած է, մեծ ու փոքր Տէրութեանց գրեթէ կիսուն հետ խնամութեան և ազգականութեան կապերով սերտիւ կապուած, հարկաւ անգեղակ ըլլալու էր անոնց քաղաքական հայեացքներուն։ Իր ազգ, իր կառավարած ժողովուրդ ալ, իրմէ կ'սպասէր այսպիսի ծանօթութիւն մը։ Թագաւորին Սահմանադրութեան, որ իրեն Թողչ լինելու իր [illegible]։ Բայց մեք չիմացանք ալ որ ինք լեզօրէն ազդեցութիւն բանեցուցած ըլլայ ազգը Թուրքիոյ դէմ պատերազմէ կեցնելու համար։ Սըր Էլլիս Աշմէտ Պարթլէթ, Երեսփ. ժողովոյ թերթասէր անդամ, այս օրերս հրատարակեց The Battlefields of Thessaly (Թեսալիոյ ռազմադաշտերը) գիրքը) անունով, յորում ի չարանուէր հետաքրքրաշարժ և զուարճալի բաներու, կ'պատմէ Նորկիոս Թագաւորին հետ իր տեսակցութիւն, որ ըսեր է թէ ինք Թրքաց մէջ Կինաւն չէ, և քանի մը տարի յառաջ կ'բաղձար բարեկամական համաձայնութեան մը գալ Թուրքիոյ հետ, զի միայն Սլաւները չան կրկային ունենալ Պալքանեան թերակղզին ոչ մէկ հատիկ ժողովրդին Հելլենութեան չախչախուելուն մէջ։ Նորկիոս Թագաւոր կ'ցաւի որ իր քաղաքականութիւն չյաջողեցաւ, և ինք ակամայ մղուեցաւ պատերազմի,—կրնայ պատասխանուիլ որ եթէ իրօք կ'հաւատայ թէ պատերազմէն Սլաւները միայն պիտի օգտուէին, ամէն կերպիւ զգուշանալ պարտէր պատերազմէ։ Մնաց որ, արդէ կացութեան մէջ, որ շատ զարմանալի կէտեր ունի, չկրնաք չէ ըսել թէ Սլաւք միայն օգտուեցան պատերազմէն. զի Օսմ. Տէրութիւնն ուղղակի և անուղղակի, բարոյական թէ նիւթական, մեծամեծ օգուտներ քաղեց պատերազմէն, ինչպէս Թուրք ժամուն ալ հաստատեց, եւրոպեան մամուլն ալ։ Պատերազմին սկիզբը չատեր գուշակելու եղան թէ ո՛չ մի կողմ օգուտ պիտի կրնայ քաղել. Տէրութիւնք անգամ անանկ ըսին։ Բանն այնպէս չեղաւ սակայն, ինչ որ կ'ցուցնէ թէ գուշակի ար-

հեստը ժամանակէ մ'ի վեր բանուկ գործ մը չէ. ո՛չ ալ շահաւոր։ Թուրքիա ցուցուց թէ ինք կենսական ոյժեր ունեցող Տէրութիւն մ'է, որ կարճ միջոցի մէջ կէս միլիոնի մօտ զօրք կրնայ հանել, և դրամն ալ կ'գտնէ, այս կամ այն կերպիւ, իր Թաքուն անսպառ գանձերէ, և առանց փոխառութեան, լոկ իր սեփական ոյժերով. կրնայ միլիոնաւոր ոսկիներու ծախքի տակ մտնել, և զօրք ու զօրապետ վարել իր ուզած կողմ, եւրոպական հողերու վրայ, ամէնէն աւելի դասական համարուած երկիրներէն միոյն մէջ, որ դից ու դիւցազանց մուսայից ու քերթողաց, բնավայր կ'համարուէր երբեմն։ Այս յաղթութիւն, ուրեմն, շատ օգտակար եղաւ Թուրքիոյ, որուն իր վրայ ունեցած հաւատքը զօրացուց, Եւրոպեան Տէրութեանց խորհրդէն մէջ Օսմ. Կառավարութեան կարեւորութիւնն անգամ մ'եւս շեշտեց, Թուրք ազգին նոր ոգեւորութիւն մը բերաւ, և իսլամական զգացումները չեշտեց ի սփիւռս աշխարհի։ Այս նիւթական և աննիւթական ամէն առաւելութեանց համար որք վիճակեցան Թուրքիոյ՝ Քաղաքակրթութիւնը պարտական է Հելլէնաց զարմանալի քաղաքագիտութեան։

Բայց հիմակ անմիջական խնդիրն այն է թէ Ցունաստան պիտի յաջողի՞ տուգանքի փոխառութիւնը կնքել։ Ոմանք կ'Թերահաւատին, Ցունաստանի աղքատութիւնն ի մէջ բերելով։ Բայց քանի որ Եւրոպա կ'երաշխաւորէ, և եթէ վերջին ժամուն անհաւատալի դժուարութիւն մը չծագի Ցունաստանի կողմէ,(*) փոխառութիւնն արդէն իսկ յաջողած կ'Թուի մեզ։ Այս վստահութեամբ է արդէն որ Օսմ. Տէրութիւնն հետզհետէ կ'կատարէ Ցունաստանի հետ իր յաճախութեանց վերահաստատման գործողութիւնները։

* * Անգլիոյ մէջ օրուան խնդիրը միայն Հնդկաստանի սահմանաց վրայ տեղի ունեցած ձախողութիւններու շարքը չէ։ Ազատականք խստիւ կ'քննադատեն զԼ. Սալզպըրի՝ Լ. Բոզպէրիի ազատական վարչութեան օրով եղած կարգադրութիւն մը եղծանելով պատճառ ըլլալուն համար սահմանագլխոյ ցեղերուն գրգռութեան։ Բոզպէրիի դահլիճը, Չիթրալի յաղթութենէն ետքն, որոշած էր բնիկ իշխանութեան վերադարձնել այս գաւառ, զինուորական տեսակէտով ապահովութեան միջոցներ միայն ձեռք առնելով։ Լ. Սալզպըրի, խորհելով թէ «առնուլն աւելի աղէկ է քան տալը», պահեց ինչ որ անգլո-հնդիկ զօրքը գրաւած էր։ — Բայց խնդիր է թէ այս սոսկական դէպք կ'բաւէ՞ր խռովեցնելու այնպիսի ընդհանուր յեղափոխութիւն մը յառաջ բերելու, եթէ աւելի զօրաւոր ազդեցութիւններ, աւելի կարեւոր հաշիւներ չկենային գործին մէջ։

Դրամական խնդիր մ'ալ այս օրերս շատ կ'զբաղեցնէ անգլ. հանրային կարծիքն, և նոյն իսկ ցամաքային Եւրոպիոյ սեղանաւորութիւնը։ Անգլիոյ Պանքային ընդհանուր տնօրէնը Պանքային բաժնետիրաց վեցամսեայ ժողովին մէջ ծանոյց թէ Միաց. Նահանգաց կառավարութեան պատուիրակներու առաջարկութեան համեմատ, Նամակ գրած է ելմտական նախարար Սըր Մայքըլ Հիքս Պիչի, ծանուցանող որ ինք յարմար կ'տեսնէ Պանքային ոսկեդրամի պահեստին մէկ հինգերորդն արծաթ դրամ պահել, եթէ Ֆրանսայի Փողերանոցը վերսկսի արծաթ դրամ կոխել և եթէ արծաթի գինը շահաւէտ գտնուի միշտ։ Անգլիոյ Պանքային տոմսերն ոսկիով վճարելի են, և զանոնք վճարելու սահմանուած ոսկի պահեստին մէկ հինգերորդն արծաթի փոխելը զինքն մը պիտի ըլլար Երկմետաղեան և Միացեալ Նահանգաց արծաթի հանքատէրերուն, զորս սիրաշահել խոստացած էր Նախագահ Մր. Մաք Քինլի։ Բայց Ամերիկացիներուն հաճելի ըլլալու համար ինչո՞ւ Անգլիացիք ոսկւոյ խարիսխէն հրաժարին։ Լոնտոնի մամուլը միաձայն բողոքեց Անգլիոյ Պանքային ընդհ. տնօրէնին յայտարարութեան դէմ։ Թէև անոր դրած պայմանները իրագործելի բաներ չեն, այսինքն՝ թէև Ֆրանսայի փողերանոցը նորէն արծաթ դրամ կոխել պիտի չսկսի, և արծաթի գինն ալ բարձր և հաստատ պիտի չմնայ, բայց փարձեալ չեն ուզեր անգլ. վաճառականք և սեղանաւորք որ Անգլիա Երկմետաղեանց գիծին ընդունելու երեւոյթն ունենայ. զի այսպիսի երեւոյթ մ'իսկ արծաթի տէրերուն մեծ ուրախութիւն պատճառեց։ Ոսկին հաստատ է. արծաթն անհաստատ. Անգլիացիք տուրեւառնին հաստատ հիման վրայ պահել կ'ուզեն։ Իսկ ցամաքային Եւրոպա կ'սպասէ տեսնել թէ Ամերիկացիք պիտի կրնա՞ն իրենց արծաթը քշել ոսկեպաշտ Անգլիացիներուն։

ԹԱԳՈՒՆ ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

1894 տարւոյ 31ին Արսլանպէկ գիւղը կրկին անգամ հրոյ ճարակ եղած էր ամբողջովին։ Քիչաւորութիւնը կատարեալ էր, երբ քանի մը ամիսներ յետոյ ի Պոլիս, յանուն Արսլանպէկի մերկ եւ անօթի հրկիզելոց, նպաստամատոյց յանձնաժողով մը կազմուած էր իրեն մասնաճիւղ առնելով նաեւ գիւղէս կարապետ էֆ. Տէր-Կարապետեան, Իզմիտէ Ս. էֆ. Սուքիասեան եւ Վիճակիս Առաջ. Ս. Հայրն. առանց անդամակից էր նաև Աւշիկ էֆ. Սարաճեան որ նոյն միջոցներուն կիւլպէնկեան տան Իզմիտի ներկայացուցիչն էր։ Ցանձնաժողովի Իզմիտի մասնաճիւղը Պոլիս բարեւէր անձանցմէ նուիրեալ եւ հետզհետէ Իզմիտ հասնող ալիւր, պղինձ եւ հագուստեղէն առժամապէս Իզմիտի մէջ պահպանելու եւ յետոյ մաս առ մաս գիւղիս ժողովրդեան բաշխելու եղանակին վրայ կ'հսկէր։

Եթէ չեմ սխալիր, նոյն միջոցին 500 պարկի չափ ալիւր հասած էր որմէ 100 պարկի չափ է'ն ճշուառներու առանց փոխարինութեան բաշխուեցան, իսկ միացեալ 400 պարկը բաշխուեցան գիւղիս ժողովրդեան այն դասակարգին միայն որ քիչ ու շատ բարեկեցիկ վիճակ մը ունենալով հանդերձ, անկից կանխիկ դրամ գանձելը միայն դժուարին էր. ուստի մասնաճիւղն յարմար կարգադրութիւն մը ըրաւ այդ դասակարգին համար, այսինքն մէն մի պարկի կէս կէս օսմ. ոսկի գին դնելով եւ մէկմէկ մուրհակ առնելով մասնաճիւղի անդամներէ միոյն անուան, բաշխեց այդ 400 պարկն. այսու չուրջ 200 ոսկիի մուրհակներ առնուեցան գիւղիս ժողովրդէն. չեմ գիտեր թէ այդ մուրհակներ այժմ ո՞ւր պահուած են. այդ մուրհակներու փոխարժէնները 1 տարուան համար միայն գրուած էին, այժմ երրորդ տարին է եւ դեռ գանձում չկայ. փոխարժէնները գանձուելով պիտի յատկացուէին գիւղիս եկեղեցւոյն կամ դպրոցի շինութեան, գիւղերնիս դեռ ո՛չ դպրոց եւ ոչ եկեղեցի ունի. իսկ գալով կէս կէս ոսկի պարտական եղող գիւղիս ժողովրդեան, այժմ վճարելու կարող վիճակի մէջ կը գտնուի առ հասարակ. եթէ ցարդ գիմում եղած ըլլար, 3 տարիէ ի վեր եւ ոչ փող մը մնացած էր, քանի որ գանձելի սակը գիւղիս հանրութեան նպաստաւոր է. պէտք է ժամանակ չանցուցած այդ դրամը գանձելու միջոցները խորհիլ, եւ ի հարկին գործածել գոնէ գիւղին համար կկամուտ մը գնման. ինչպէս քանի մը ամիս յառաջ գիւղիս խիստ մօտը գտնուող Հայու մը ջաղացքը ծախուեցաւ գաղթականի մը, հիմակ ալ լսածիս նայելով, ուրիշ ջաղացք մը որ կէս ժամ հեռի է, դարձեալ ծախու է կ'ըսուի. արդեօք յարմար չէ՞ այդ մուրհակներու փոխարժէնները գանձելով՝ ջաղացքի վերածել յանուն գիւղիս. զայս Վիճակիս Առաջ. Ս. Հօր նկատառութեանը կ'յանձնարարեմ։ ԱՐՍԼԱՆՊԷԿՑԻ ՄԸ

Արսլանպէկ

ՁՄՇԿԱՄԱԳԻ ԳՈՐԾԵՐ

Սանատօրիանէն ուղարկած գրած.— Երկու չարաթ առաջ Կարնոյ Սանասարեան վարժարանի տեսչութիւնը մասնաւոր նամակաւ մը կ'ծանուցանէր տեղւոյս Ազգ. Վարչութեան, որպէս զի իրենց վարժարանին ընդունելութեան պայմաններուն համաձայն, երկու արժանաւոր անպաշտպան տղաք պատրաստեն և ճամբայ հանելու համար իրենց հնազանդական հրահանգին սպասեն։ Ճանապարհի ծախքը մինչեւ Կարին այստեղէն պիտի հոգացուի։ Սոյն բարեպատեհ լուրը մեծ ուրախութիւն պատճառեց ամէնուն ալ և անհամբեր այդ աւետաւոր հրաւէրին կ'սպասուէր, որովհետեւ ներքին գաւառներու այս ամենահեռաւոր անկիւնն առաջին անգամն է որ բարոյական այսպիսի բարձր շնորհի մը կ'արժանանայ։ Սակայն խնդիր է թէ մինչեւ ե՞րբ պիտի կատարուի անպաշտպան տղոց ընտրութիւնը։ Այսօր ճիշտ 15 օրէ աւելի է որ այդ նամակ եկած է, բայց ցաւալի է ըսել թէ տակաւին գործնական արդիւնք մը չտեսնուեցաւ։ Մեր գործ. [illegible] Այժմ պարագան չէ՞ ըսելու թէ Երկնաւոր Վարդապետին կեղծաւորներու հակառակ ուղղած ամենադառն կշտամբանքները ճիշտ այսպիսիներու կ'պատշաճին, քանի որ ամէն իրաւունքի սահման իրենց վերապահելով և ժողովրդեան վրայ պատասխանատուութեան ծանր ծանր բեռներ դնելով հանդերձ՝ իրենք հեռուէն դիտողներ են միայն, մատներնուն ծայրերովն իսկ վերցնել չեն ուզեր։ Ասիկա գործին ձեւական կողմն է տակաւին, որ ինքնին իբրեւ զօհողութիւն յիշուելու արժանի չէ։ Էնդրոյն բուն կէտը դրամականին մէջ է, — ճանապարհածախսն ըսել կ'ուզեմ —զոր հանգանակել պէտք է, գիտնալով որ եկեղեցւոյ սնտուկն հնչիւն բնիոն մ'իսկ չկայ, վասն զի քանի տարիներէ ի վեր բարւոք մատակարարողներ կ'պակսին։ Կ'լսենք նաեւ թէ Ջոջերէն մին պահանջուած աղքատիկ տղաքներէն մէկին տեղ՝ իր պաւակը ղրկել կ'ուզէ։ Խորհուրդ կուտանք իրեն որ այսօրինակ խաբէութեան մը չձեռնարկէ, վասն զի առպահով ենք թէ պիտի չյաջողի։ Անդին ա՛յնքան խեղճ տղաք ունինք որ պարզապէս ոճրագործութիւն ըրած կ'ըլլայ աղան, երբ յաջողի անոնցմէ միոյն իրաւունքը զրկել։ Ա. Պարոնեան

Զմշկածագ, 23 Օգոստ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

Թօնօկրաֆ. — Երգին լուսանկարն հանելու միջոցը. — Լուիրոնի գործիքը. — Լողալու գաւիթ.

Բնագիտութեան գրքեր կարդացողները ձայներու և թրթռուն չարժումներու և մասնաւորապէս քլաւիներու թրթռումներուն վրայ տեղեկութիւններու պատահած են անպատճառ։ Թրթռուն քլաւիներու խնդիրը մասնաւոր կարեւորութիւն ստացած է հառաձայնին եւ ձայնագրին հնարումովն, որոնց երկուքն ալ իբրեւ հիմ ունին ձայնին ազդեցութեան ներքեւ քլաւի մը թրթռումները։ Ամերիկացի հնարամիտ գիտնական մը, Մր. Հօլպրուք Գըրթիս, աս սկզբունքէն մեկնելով, երգը լուսանկարող գործիք մը հնարած է վերջերս և Թօնօկրաֆ անունով ներկայացուցած է Մ. Նահանգներու բժշկական ակադեմիին։

Այս գործիք մեծաղէ խողովակ մ'է, որ ուղղաձիգ կերպով ծռած է կազմելու համար վրան ձեւ բերան մը, որուն վրայ լաւ ձգտուած, թրթռալու կարող, և վրան կարգ մը կեդրոնակից շրջանակներ գծուած թաղանթ մը կը հաստատուի առասանի մը միջոցաւ։ Աս թաղանթին պատրաստութիւնը շատ նուրբ աշխատութիւն մը կ'պահանջէ, վասն զի ձգտուած ատեն խիստ ուշադրութիւն ընելու է որ կեդրոնակից շրջանակները չաւրուին և ձուաձեւ երեւոյթ մը չառնեն, ինչ որ ապացոյց է թէ ձգտումը պահանջուած կանոնաւորութիւնը չունի։ Թաղանթն այսպէս հաստատելէ յետոյ խողովակին բերնին վրայ, որ կրնայ 13 էն 15 հարիւրորդամեդր տրամագիծ ունենալ, քանի մը օր այդ վիճակին մէջ ձգելու և յետոյ գործածելու է։ Թօնօկրաֆն այսպէս պատրաստուած է. Հիմակ այս գործիքին միջոցաւ արձանագրելու եւ լուսանկարելու է անոր բերնին մէջ երգուած զանազան երգերը կամ, եթէ կ'ուզէք, այս երգերուն ազդեցութեան ներքեւ քլաւիին թրթռումները։ Ասոր համար պէտք է թաղանթին վրայ տարածել նուրբ գայլախազի և աղի խառնուրդ մը։ Ասոնց քանակութիւնը միայն փորձառութիւնով կրնայ որոշուիլ։ Գալով աղին, ամէն բանէ առաջ փուռի մէջ չորցնելու է զայն։ Ա՛լ ուրիշ բան չի մնար ընել բայց միայն խողովակին բերնին մէջ երգել տալ, որչափ կարելի է, արհեստէն եղող երգիչի մը։

Թաղանթին վրայ տարածուած խառնուրդը վայրկենապէս կ'հաւաքուի և վայելուչ ձեւեր կ'ծրագրէ։ Քլաւիին վրայ այսպէս գծուած ուրացի գծերը կարելի եղածին չափ հորիզոնապէս բռնուած ատեն, ա՛յնքան աւելի որոշ են որքան [illegible] Մր. Գըրթիս երկու տարբեր ձայներու ազդեցութիւնով արտադրուած ձեւերն իրարու հետ բաղդատեց եւ տեսաւ որ թեթեւ սուր ձայներն ձեւերուն լուսանկարն աղօտ գիծեր ցոյց կուտայ, մինչդեռ ընդհակառակն զօրաւոր ձայնը խիստ որոշ գիծեր առաջ կ'բերէ։ Ասիկա երաժշտական ճշմարիտ վերլուծում (անալիզ) մը չէ՞։ Մր. Գըրթիս այսպէս արձանագրած և լուսանկարած է շատ մը երաժշտական նշանաւորութիւններ և հաւաքածոյ մը չինած է անոնցմով։ Անիկա կրցած է նոյն իսկ արձանագրել, օրինակի համար, գօճն և գօ գէլին միջեւ գտնուած ձայներն որք սովորաբար անցած չեն երաժշտական գործերու մէջ, վասն զի մեր ականջն անկարող է զանոնք ընդունելու։ Ամերիկացի գիտնականը ցուցակ մը չինած է այն երգերուն զո՛րս յատկապէս իրեն համար երգած են ամէնէն երեւելի երգիչները։ Ահա այս գիւտին շնորհիւ ասկէ յետոյ կարելի պիտի ըլլայ երաժշտութեան ուսանողներուն տալ երգի օրինակներ ա՛յնքան ճիշդ որքան չպիտի կրնար արտադրել ձայնագիրը։ Առանց մեր կողմէ պնդելու, ընթերցողներն անշուշտ կ'ըմբռնեն Մր. Գըրթիսի ուսումնասիրութիւններուն կարեւորութիւնը, վասն զի անոնք պիտի կրնան տարբաղադրել ձայները մինչեւ հիմա նմանը չտեսնուած ճշտութիւնով մը և թերեւս օր մը նոր լոյս մը պիտի սփռեն լսողութեան մեքենականութեանը վրայ։

* * Թերեւս ո՛չ այնքան կարեւոր, բայց իր սահմանին մէջ կրնայ օգտակար ըլլալ Լուիրոնի գործիքն որ լողալ սովրելու համար հնարուած բոլոր գործիքներուն ամէնէն կատարեալն է, և կ'բաղկանայ քառուշէ երկար ծածկոյթէ մը, որ եթէ ուռեցնայ, կռնաձեւ ծայրերով գլանի երեւոյթ մը կ'առնէ։ Գործիքին երկու ծայրերը պղնձէ երկար յօդակապեր դրուած են։ Իւրաքանչիւր կռնաձեւ մասը կ'վերջանայ նեղ ծակով մը, որուն մէջ փայտէ գամ մը մտցուած է։ Այս գործիքին չափերն հետեւեալներն են.—Գլանաձեւ երկայնութիւն, 3 մեդր, Տրամագիծ 5 հարիւրորդամեդր, ծայրերուն կռնաձեւ երկայնութիւնը 5 հարիւրորդամեդր, թանձրութիւնը 1 հզ.բորդամեդր։ Գործիքին ծանրութիւնն է ճիշտ 520 կրամ։ Մէկ հզ. բորդամեդրի թանձրութիւնը, թէեւ բաւական, բայց կրնայ կրկնուիլ ի հարկին։ Այս գործիքը փորձող մասնագէտները միաձայնութիւնով կ'վկայեն որ անով լողալ սովրողները բնաւ նեղութիւն չեն քաշեր եւ չնչառութիւննին չի յոգնիր, վասն զի գործիքը խիստ պարզ, դիւրաշարժ եւ թեթեւ է։ Թարգմ.

Ս. Ռ. ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ՔԱԼԻՖՈՐՆԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆԻ»)

ՍԱՆ-ՖՐԱՆՉԻՍԿՕ, 9 Օգս. 97

Քալիֆօրնիոյ կլիման ընդհանուր առմամբ ախորժելի առողջարար եւ պայծառափայլ է. բայց իւրաքանչիւր նահանգ այդ կլիման քիչ կամ շատ փոփոխական է։ Այս շատ ընական է արդէն, երբ ի յուշ ածենք թէ ամբողջ Քալիֆօրնիոյ նահանգն աւելի քան 10 լայնութեան աստիճանի միջոցին մէջ կ'տարածուի։ Կլիմայի այս տարբերութիւնը զանազան վայրերու դիրք համեմատութեամբ կ'բաղմապատկի կամ կ'նուազի։ Ինչպէս հարաւային գաւառներուն մէջ հիւսիսային ցուրտ ու սուրսուրացող քամիէն չեն նեղուիր, նոյնպէս տաքուտեան մէգերու տհաճելի ազդեցութենէն։ Այս քամիներուն կ'ընկերանան մերթ շատ թանձր մէգ ու մառախուղ ու ամենաչոր եղանակին իսկ ախորժելի տպաւորութիւն մը չեն թողուր ժողովրդին վրայ։ Բայց այս մէգն իր լաւագոյն կողմն ալ ունի, այն է արօտատեղիք ու ցորենի դաշտերն իր շնորհիւ միշտ ջրարբի կ'մնան, որք առանց այդ շատերուս անախորժ թուող մառախուղին, բոլորովին երաշտութեան մատնուած պիտի ըլլային։ Աւելի ներքնագոյն գաւառներուն մէջ, մէգ և մառախուղ ներկայութեան ներկայութենէն։ Եթէ այս մէգն ու մառախուղ՝ տիրող տարր մը չըլլային Քալիֆօրնիոյ վրայ, այս նահանգ արեւակէզ կլիմայ ունեցող երկիրներու նման անընդհատ սաստիկ տաք ու չոր եղանակ մը պիտի ունենար մինչ այս մառախուղներու շնորհիւ ամենատաք ամիսներուն մէջ զով ու հովահրիչ եղանակներ կ'ունենայ։ Քալիֆօրնիոյ կլիման երկու մասի կ'բաժնուի ամբողջ տարուան մէջ, այն է չոր եղանակ եւ թաց եղանակ։ Չոր եղանակն ընդհանրապէս մայիսին կ'սկսի եւ սովորաբար մինչեւ նոյեմբեր կ'շարունակէ։ Միայն յունիսին և յուլիսին պատահական թեթեւ անձրեւներ կրնան պատահիլ։ Այս չոր եղանակին երկինք պայծառ ու արեւակէզ է. գոյնզգոյն վայրի ծաղիկներ կ'թառամին կ'իյնան, արօտավայրք կ'երաշտանան. ամառը տաքութիւնը մինչեւ 120 աստիճան (*) կ'բարձրանայ, բայց աւելի դիւրին է Քալիֆօրնիոյ 120 աստիճան տաքին տոկալ քան թէ արեւելեան նահանգներու եւ Եւրոպիոյ 80 աստիճանին, որովհետեւ Քալիֆօրնիոյ մէջ մի քանի ժամէ յետոյ անոյշ ծովեզրեայ հով մը կ'սկսի փչել, որ իսկոյն սաստիկ տաքին ազդեցութիւնը մեղմել կուտայ։ Թաց եղանակն, այսինքն անձրեւներու եղանակը, նոյեմբերին կ'սկսի ընդհանրապէս և կ'շարունակէ մինչեւ ապրիլի վերջերը։ Քալիֆօրնիոյ մէջ այս եղանակն է աւելի ախորժելին և ժողովրդին հաճելի, վասն զի այս անձրեւային եղանակի միջոցին Քալիֆօրնիոյ պուրակները կ'սկսին լցուիլ Բնութեան պարգեւած ամէն տեսակ հոտաւէտ ծաղիկներով, կանաչ դալարիքներով և նորարոյս ճիւղերով։ Այս եղանակ Քալիֆօրնիացին համար ամէն ինչ է, իրեն համար ամէն ինչ նոր է. ահա դալարիք, ծառաստանիկներ նորապատեան կանաչ ճիւղերով, ամէն կողմէ թարմութիւն, բոյր և կենդանութիւն կ'բուրեն։ Գոյներու ի՞նչ զանազանութիւններ, ձայներու, Թռչնոց օրհնեալ ճիչերուն ի՜նչ ներդաշնակութիւն։ Մինչեւ իսկ Ամերիկայի փետրադարդ սերունդը, թրչունները, կարծես, շնորհակալ կ'ըլլան ժողովուրդն այս եղանակին իրենց ճլվլոց ու քաղցրալուր գեղգեղներով։

Մեզ Հայոցս համար, որ վարժ ենք աւելի պայծառագեղ երկնի կամարի մը

(*). —Լուր եկաւ թէ Ցունաստան մերժեր է Հաշտութեան Նախաշաւիղները. բայց հերքուեցաւ։

(*). Ֆարէնհայթ։

Ներքեւ գեղեցիկ արփիափայլ շառաւիղներու լուսովը մեր օրերն ողողունել, աւելի Քալիֆորնիոյ եւ Աւստրալիոյ նման երկիրներու կլիման նախընտրելի է քան թէ Լոնտոնի մշտախաւար երկինքը կամ Նիւ-Եօրքի ու Շիքակոյի ցրտաստաշունչ եղանակը։— Ամերիկայի մէջ հոս միակ երկիրն է որ բանջարեղինաց եւ պտուղներու կողմէ այսչափ առատութիւն կ'չայլէ ժողովրդեան, այնպէս որ իր ալիանքները մինչեւ Ափրիկէ, Աւստրալիա իսկ կ'ներմուծեն։ Տարակոյս չկայ թէ Քալիֆորնիա աշխարհիս մէջ ամէնէն արգասաբեր երկիրներէն մին է։ Հողն ի բնէ արտադրիչ յատկութիւն մ'ունի, ոչ միայն, հերկէ եւ ափիթի հնձես, միակ դժուարութիւնն է ապրանքն այնպիսի ժամանակ մը ծախել որ գոհացուցիչ գին յառաջ բերէ։ Ամէն տեսակ կանաչեղէն ու բանջարեղէն կ'արտադրէ, ցորեն, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, ամէն տեսակ պտուղ, մանաւանդ խաղող եւ նարինջ որք մասնաւոր համբաւ մ'ունին նոյն իսկ Եւրոպիոյ մէջ։ Գալով արտածութեանց, գրեթէ ամէն երկիր ապրանք կ'ղրկեն։ Բայց աւելի Մ. Նահանգաց արեւելեան եւ հիւսիսային մասերն, եւ Աւստրալիա, Հարաւային Ափրիկէ, Չինաստան ու Ճարոն են որ մասնաւորապէս իր արտադրութեան մեծագոյն մասը խլելու կ'մրտին։

Իր արտածութեանց մէջ գլխաւորն է ցորեն եւ նարինջ։ Վերջին տարիներս այս արտածութեան մասին Աւստրալիա իսկ գերազանցեց. վասն զի թէ՛ ցորեն թէ՛ գարի եւ թէ՛ մեծ թուով նարինջ ու լեմոն կ'նաւեն դէպ ի Հարաւային Կիսաշխարհն, որ մի քանի տարի առաջ մինչեւ հոս ցորեն ու գարի կ'ղրկէր։

Հանքային հարստութիւն.— Քալիֆորնիոյ հանքերու սկզբնաւորութեան վասին զանազան աւանդութիւններ կան, բայց ամէնէն հաւանականն հետեւեալն է.—կ'ըսեւի թէ Ճէնըրըլ Սաթըր 1847-48ին Ամէրիքըն Րիվըր գետին հարաւային կողմը փայտի աղօրաւ մը շինել կուտայ, որուն ... մանագիրը կ'գործէ Ճէյմս Մարշըլ անուն Ամերիկացին վրայ։ Այդ աղօրաքարին կառուցման մէջ հողը պեղել պէտք էր և ... քեցնել։ Օր մը, Մարշըլ իր գործէն վերջ կ'նշմարէ որ փայլուն բան մը կայ թափուած հողերուն մէջ, ցիր ու ցան, բայց շլացուցիչ՝ իսկոյն հետա... նոնք. աչէկ մը քննել զնելէն յետոյ կ'հասկնայ թէ ոսկի է և քիչ յետոյ Սաթըրի կ'իմացնէ այս յանկարծական գիւտը։ Ոսկի՞, կ'պատասխանէ իր տէրը, սուտ կ'խօսիս. իրաւ կ'ըսեմ, կ'ըսէ Մարշըլ, ոսկի գտած եմ.—Իրա՞ւ Ճէյմս, անշուշտ խենդեցած ըլլալու ես, կ'յարէ Սաթըր։ Բայց վերջապէս գտած փայլուն բարտուքներն ի տես հանելով, Ճէնըրըլ Սաթըր եւս կ'համոզուի թէ իսկական մաքուր ոսկի է եւ երկուքն ալ լռին կ'համաձայնին բնութեան այս գերագոյն շնորհը մէկտեղ վայելելու, բայց ուրիշ Մորմոն գործաւոր մը բանը կ'կռահէ, կասկածները կ'աւելնան, օր մը անոնց կը հետեւի, խնդրոյն գաղտնիքին կ'տեղեկանայ եւ ինքն ալ հարստանալու համար կ'գանէ։ Հետզհետէ ուրիշ գործաւորներ եւս գաղտնի գանձուց ...կեղէն գաղտնիքը կ'հասկնան և այսպէս քիչ ատենէն ամբողջ Ամերիկա և Եւրոպա Քալիֆորնիոյ ոսկիի համբաւը կ'սաւառնի եւ այս պատճառաւ Քալիֆորնիոյ նահանգներէն շատերը բաց ու բոյլ եռուէն կ'լինան ի սէր դեղին ...կինձ Ցայնմէնեալ կ'սկսին բախտախնդիր հալածք թափել յայս Նոր-Աւստրալիա իբրեւ նոր Էլտորատօ մը։ Ամբանտեան իմբրկայոյզ ալիքները, Քէյբ Հօրնի պտտասակաւոր յորձանքները, Նէվատի անդրդուելի անապատները չեն արգիլեր որ հայրն իր զաւակը թողու, կինն իր ամուսինը, ծառան իր տէրը, զինուորն իր բանակը, բժիշկն իր հիւանդը, փաստաբանն իր դատարանն, արհեստաւորն իր գործիքը, գրագիրն իր գրասեղանը, նոյն իսկ հարուստն իր հանգստութիւնը, միակ նպատակաւ մը, այն է շուտով յետս վերադառնալ. աւա՜ղ, քանի՜ քանի՜ նոյնպիսիներ իրենց բաղձանքին չհասան եւ թերեւս քանիներ ալ այսօր Կրեսոսի եւ Լիրի նման կեանք մը կ'անցնեն։ Քալիֆորնիոյ հանքերը շատ հարուստ են, բայց այժմ իրենց նախնի համբաւը կորուսած են. այժմ ոսկի գտնելը դիւրին չէ եւ մեծ դրամագլխոյ պէտք եւ ընկերութիւններու կարօտ է հանք մը շահագործելու համար. անշուշտ երբեմն կ'պատահի որ սոսկ բրիչ մը հարուած հարիւրաւոր հազարներ արժող հանք մը յերեւան կ'հանէ, բայց տանք բախտին խաղկատակութիւններն են, խաբուելու չէ միակ օրինակէ մը։ Մէկ յաջողութի՛ւն, տասը ձախորդութի՛ւն, մանաւանդ անոր համար որ պէտք եղած միջոցներն իրեն կ'պակսին։ Քալիֆորնիա ոսկիի, արծաթի հանքերէ զատ ունի նաեւ պղնձի, կապարի, արոյրի, սնդիկի, ածուխի, թիթեղի, ծծումբի, բլադինումի, ալիւմինիումի ևն հանքեր։ Ինչպէս Աւստրալիա, նոյնպէս Քալիֆորնիա մինչեւ ցարդ ոսկի կ'արտածէ թէ՛ Արեւ. Միացեալ Նահանգաց եւ թէ Եւրոպիոյ մէջ։ Ալասքա եւս սկսած է վերջերս ոսկեհանքաց համբաւ մը հանել, բայց դեռ շատ բազմացած չէ։

Քալիֆորնիոյ գլխաւոր քաղաքներն են՝ 1. Սան-Ֆրանչիսկօ և Օքլէնտ, 2. Սաքրամէնթօ, 3. Լօս-Անճէլըս, 4. Սթօքթըն, 5 Սան-Եօզէ, 6. Ֆրեզնօ, և այլ ուրիշ մեծ ու փոքր քաղաքներ։ Սաքրամէնթօ, նահանգին թագաւորանիստ քաղաքն է. հոս է որ Քալիֆորնիոյ կառավարիչը կ'բնակի և հոս է Ազգային Խորհրդարանն և վաճառականութեան կողմէ երկրորդն է Նահանգին մէջ։ Սաքրամէնթօ գետին եզերքը շինուած, Սան-Ֆրանչիսկոյէ 90 մղոն հեռաւորութիւն ունի. փողոցները բաւական ընդարձակ եւ ուղղահայեաց են և կան բազմաթիւ սքանչելի շինութիւններ։ Քաղքին փողոցներն եզերուած են հովանաւոր ծառերով, որք շատ գնահատելի են տաք եղանակին։ Կեդրոնական Խաղաղական երկաթուղին, Սաքրամէնթօ ձորին երկաթուղին եւ Արեւմ. Խաղաղականի երկաթուղին բոլորն ալ իրենց կեդրոնատեղին հոս ընտրած են։ Կապիտոլի շէնքը ճարտարապետութեան կողմէ գլուխ գործոց մ'է Քալիֆորնիոյ համար, որուն 3 միլիոն թալէրի մօտ ծախք եղած է. 30 հազարէն աւելի բնակիչ ունի։ Սան-Եօզէ և Լօս Անճէլըս իրենց գարնանագուարճ կլիմային և մշտադալար պուրակաց և անուշաբոյր ծաղկանց ու նարինջներուն համար, Քալիֆորնիոյ պարտիզակները կ'համարուին ինչպէս Ամերիկացիք ալ կ'կոչեն Կարտըն Սիթի։ Սան-Ֆրանչիսկօ որ Քալիֆորնիոյ և Խաղաղական Ովկիանու Մետրոբոլիսն է, Ձեր առաջիկայ թղթակցութեան առանձին նիւթը պիտի ըլլայ, եւ այդ առթիւ համառօտ տեղեկութիւն մը պիտի տանք Քալիֆորնիոյ Հայոց, անոնց անցելոյն եւ ներկային վրայ։

ԳՐԱՍԷՐ ԵՐՈՒԱՆԴ

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Հայերէն լեզուի մասնագէտ ուսուցիչ մը, Սիմոն Գափամաճեան, գրաբարի դիւրին եղանակաւ աւանդման ստորաբելու դիտումով՝ յօրինած է «Նոր Քերականութիւնը»։— Բաւական ստուար գործ մ'է այդ, 368 էջ, որ հազիւ լոյս տեսած Մատթէոսեանի մաքուր և ճաշակաւոր տպագրութեամբ, հեղինակն օրինակ մը նուիրած է ինձ՝ համակրանաց պատիւ ընելով։ Գործն այնպէս մը պատրաստուած է որ թէ՛ Տարրական նախակրթարանաց բարձրագոյն դասընթացքի ուսանողներ եւ թէ աւանդին դաս աւանդողներ հաւասարապէս պիտի կրնան գործածել։ Նոր քերականութիւնն, յառաջաբանէն զատ, երեք մասերու բաժնուած է։ Ա. Մասունք բանի.— Բ. Համաձայնութիւն. — Գ. Քերականական ձեւք։ Յառաջաբանին մէջ, հեղինակը, գրաբար լեզուի և քերականութեան մասին կազմուած եթէ ոչ սխալ, գէթ արտակարգ գաղափարներու դէմ կ'խօսի. և թէ՛ մերայնէից և թէ՛ օտարազգի հեղինակներէ կոչում ընելով՝ կ'ցուցնէ հին լեզուի ուսուցման կարեւորութիւնն եւ դիւրուսոյց ծրագրով յօրինուած քերականութեան մը պէտքը։

Գափամաճեան էֆ. իր գործին եզերք մասերը գրած ատեն, աչքի առջեւ ունեցած է նշանաւոր քերականներու գործերը, զորս նշանակած է մի առ մի. և աւելի պինդ բռնած է Այտընեան— Չալըխեան քերականութիւնը։ Գրաբարը մեռած դժուար լեզու մը նկատուած է, մանաւանդ անոնցմէ, որք այդ լեզուն սովրելու համար քերականական կանոններէ և օրինակներէ անդին չեն անցած։ Ստոյգ է որ ամէն լեզու դժուար է քերականական պաշտամունքին մէջ, ո՛ր կ'վխտան կանոններ աւելի խրտնեցուցիչ՝ անհատնում զարտուղութիւններ։ Այս դժուարութեանց առջեւն առնելու համար էր որ քերականութիւնները տաղտկալի չընելու ամէն միջոց ձեռք առնուեցաւ։ Այս միջոցներուն գլխաւորն եղաւ ոչ միայն ընտիր դասագրքերու (քերականութիւն) պատրաստութիւնն, այլ մա՛նաւանդ քերականութիւնը զանազան գեղեցիկ գրուածներու վրայ ուսուցանելու դրութիւնն, որ ինչպէս եւրոպական գրականութեան նոյնպէս մերինին մէջ ալ ծնունդ տուաւ հատընտիր հատուածներու, հաւաքածոյներու։— Եւ այսօր ուսանողներ, անշուշտ լաւ հայերէն գիտցող դասատուի մը ուղղութեան ներքեւ, աւելի յաջող գրաբար կ'ուսանին Թոռնեանի «Հատընտիր հատուածին» և Դուրեանի «Ընթացք ի գրոց բարբառ»ին մէջ, քան Բագրատունիի զորգնայելոյ համար պատրաստած քերականութեան մէջ։ Այս տեսակէտով գնահատելի է «Նոր Քերականութիւն»ն, որուն մէջ ընտիր հատուածներ կան քերականական պարզ կանոններու քով։ Գրաբար հատուածներ դէմ դիմաց աշխարհաբարի վերածուած են բառացի կերպով։ Բաղդատութեան հրահանգներ ալ կան, ընտիր գրուածներու պարբերութիւններէն բաղկացած, որոնց մէջ ուղղագրութեան առնուելոց բոլոր բառեր շեղագիր գրուած են։ Ասկէ զատ հեղինակը շատ իրաւամբ քերականական ամէն նրբութիւն, կանոն, զարտուղութիւն չէ ընդունած իր գործին մէջ, համոզուելով որ գործնական եղանակ մ'է «լեզուին պարզ եւ որոշ ձեւերն ընդունիլ և ի հարկին միայն ինչ ինչ բացառութիւններ նշանակել, որովհետեւ հարկ չկար դպրոցական դասագիրք մը յօրինելու ատեն, ամէն մանրամասն կանոններ, զարտուղութիւններ, հին լեզուի»։

Նոր քերականութիւնս, ուրեմն, հատընտիր հատուածներու վրայ լեզուի մը կանոններն աւանդելու դրութեամբ շինուած գործ մ'է, սա տարբերութեամբ որ այս տեղ քերականութիւն ուսուցանելու աւանդական աստիճանաւորումը պահուած է. մինչ, զոր օրինակ, Թոռնեանի հատուածներուն ներքեւ քերականութեան ամէն անկիւնէն կանոններ կ'նշանակուին։ Քերականութիւնն երբ նորուսներու ձեռք պիտի տրուի, պէտք է որ, ո՛րչափ կարելի է, համառօտ, պարզ եւ դիւրըմբռնելի բացատրութիւններով շինուած ըլլայ։ Այս պայմաններով չօժտուած քերականութիւն մը անկարելի է որ օգտակար ըլլայ։ Հրահանգներու ընտրութիւնն ու կազմութիւնն ալ միեւնոյն հիմերու վրայ հաստատուած պէտք է ըլլան։ Այնպիսի քերականութիւն մը տաղտուկ չպիտի ազդէ ուսանողներուն, ոչ ալ լեզուին դժուարութիւնները պիտի կրնան ընկճել զանոնք։ Բայց այս տեսակ քերականութիւններ, ինչպէս նաեւ դասագրքեր, հազիւ կ'երեւին մեր ուսանողներուն ձեռքը։

Ըսուած է թէ ... մ'է. բայց դժբախտաբար մեր դպրոցներուն մէջ վխտացող դասագրքերու մեծ մասը լոկ փարա շահելու համար շինուած են, արդիւնք քանի մը շաբաթուան գողունի յնդօրինակութեան կամ թարգմանութեան կամ հետեւակութեան, և ո՛չ թէ փորձառական աշխատութեան և ուղղակի հեղինակին գիտողութիւններուն։ Գիրք շինելն ... մ'է իրաւի, այսինքն գիտութիւն մը, որ ամէն պայման կը պահանջէ գիրք մը պատրաստողէն, խղճամիտ աշխատութիւն, ուղղմտութիւն, մանաւանդ օգտակար ըլլալու պարկեշտ և անկեղծ տենչ։ Գրաբար լեզուի «Նոր Քերականութեան» հեղինակն, ուրախ ենք որ արդէն կ'փայլեցնէ իր վրայ այդ յատկութիւններն, յատկութիւններ որք իր անունը կրող բոլոր գործերուն ալ փայլ կուտան։ Գործ մը այս կամ ա'յն տեսութեամբ միշտ կ'ունենայ իր թերութիւններն. հարկաւ Նոր Քերականութիւնն ալ զերծ չի կրնար ըլլալ ատոնցմէ, հակառակ հեղինակին երկու տարուան ճիգերուն, բայց ես փափաքեցայ գործը ներկայացնել իր բոլոր լաւ կողմերով։ Եւ եթէ ուզէի քիչ մ'աւելի գիտողութիւններ ընել, գործին ստուար գիրքն ալ պիտի գլուէր և քանի մը տեղեր ալ բացատրութիւններու կամ սահմաններու թուլութիւնն, որք չեն պակսեցներ գործին արժէքն ու հեղինակին արժանիքը։

ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴ.

ՏՕՔԹ. ՃԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ Քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մասնաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողները։ Վիրաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիներն զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, տեղւոյն մեծ Հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործողութիւնը մօտէն ուսումնասիրելէն ետքն, ապանեխման ու մաքրութեան ամենավերջին մէթոտներն, որոց շնորհիւ Վիրաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք այնքան անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ. Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա-Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ, Եշ. եւ Շբ. օրերը ժամ 4-6 Մէրհամէթեան դեղարանը Պանչէ-Պաշու։ Եւ. նոյն ժամերուն աղքատներն ձրի կ'նայի Մէրհամէթեան դեղարանին մէջ։ Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ Անտօն էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԵՐՔՈՒՄ.— Մալիւմադի մէջ կը կարդանք.— «Անհիմն է այն լուր թէ հելլէն կառավարութիւնը մերժած ըլլայ միջնորդող վեց Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն հետ կնքեալ հաշտութեան նախաշաւիղ պայմաններն և թէ Րալլիի դահլիճն ալ հրաժարած։»

ՅՈՐԿԻՈՍ Թագաւորը լիազօր պատուիրակ պիտի կարգէ դատական նախարար Մ. Դրիանդաֆիլոբուլոս եւ գնդ. Կրինաուրիս՝ հաշտութեան վերջնական դաշնագրոյն կնքման համար։

ԹԵՍԱԼԻԱՅԻ 22 աղքատ գաղթականներ, որք Լիվըրպուլ հանուած էին, անոր Լոնտոն գացին, իրենց հետ ունենալով չորս վրան ու քիչ մը գոյք։ Ճամբան ամէն դիւրութիւն վայելեցին տեղացիներէն։ Երկու օր Տէվընդրի պահուեցան քաղաքային խորհրդին ծախքով, և այն քաղաքէ մինչեւ Թօուսէնդըր քաղաքային խորհրդին հայթայթած կառքերով ճամբորդեցին։

ՀԵԼԼԷՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՔ.— Հաշտութեան կնքումէն յետոյ Թուրքիոյ բոլոր հելլէն նախորդ հիւպատոսք Աթէնք պիտի հաւաքուին՝ Կ. Պոլիս դառնալու հրամանն սպասելու համար։ Մինչեւ որ երկուց երկրաց մէջ հիւպատոսական յարաբերութիւնք սկսին, հիւպատոսական գործակատարներ պիտի պաշտօնավարեն հիւպատոսարանաց մէջ։

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ.—Նորա Տայլէ Ալկէմայնէ Զայթունկ հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանաց ֆրանսերէն բնագիրն հրատարակեց։ Բէշդէր Լոյտ ալ գերմաներէնը։

—Աթէնքի դիւանագիտական ակմբոց մէջ նախաշաւիղ պայմանները մեծ դժգոհութիւն յառաջ բերեր են, որովհետեւ կ'կարծէին թէ պայմանները թեթեւ պիտի ըլլան։ Մ. Րալլի ըսեր է թէ պատերազմի հետեւանքն ոչ միայն Թեսալիացիներուն, այլ բոլոր Հելլէնաց վնասակար պիտի ըլլայ։ Մ. Տէլեանիս, որուն կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն կ'կազմէ Երեսփ. Ժողովին մէջ, ըսեր է թէ իր կարծիքը Ժողովին մէջ պիտի յայտարարէ։ Մ. Րալլի դեսպաններէ միայն ըսեր է թէ Հաշտութեան ծրագրոյն Դ. և Զ. յօդուածները դժոխային ձեքեռնեն են։ Լրագիրք կ'ըսեն թէ եւմտական հակակշիռն Յունաստանի համար գէշ պիտի ըլլայ։

—Թայմզ Սեպտ. 22 թուով կը հեռագրեն թէ Երեսփ. Ժողովին մէջ Մ. Տէլեանիս պիտի քննադատէ նախարարութիւնը։ Արդի կացութեան նայելով, Յունաստան գոհ չէ հաշտութեան պայմաններէն։

—Ուրիշ լուրի մը նայելով, Յունաստան պիտի ընդունի հաշտութեան պայմաններն եւ միայն եւմտական հակակշիռին դէմ պիտի բողոքէ։

—Աթէնքէ ուղղեալ ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հաշտութեան պայմանները գրգռեր են Եթնիքէ Էդէրիայի անդամները։ Ողջամիտ ժողովուրդը թէեւ գոհ է, սակայն կարգ մը անձինք բողոքեր և դժգոհութեան ձայներ կ'բառնան։

—Վարչապետ Մ. Րալլի ընդհ. քննադատութեանց նշաւակ եղած է։ Մ. Րալլի կ'ըսէ թէ Յունաստանի արդի կացութեան պատճառաւ պարտաւոր է ընդունիլ հաշտութեան պայմանները։

ԿՐԵՏԷ.—Անգլ. մեծ զրահաւոր մը, որ ունի 750 նաւաստի և 27 թնդանօթ, Օգս. 27ին Սիդիա ժամանեց է։

—Իտալացի ծովակալ Քանէվարօ, որ Իտալիա գացած էր, երէկ Հանեա դարձեր է։

—Հռոմէ կ'հեռագրեն թէ Կրետէի խնդրոյն բանակցութիւնք այն ատեն պիտի սկսին, երբ Մեծ Տէրութեանց Կ. Պոլսոյ դեսպանք ոմանք, որք արձակուրդով մեկնած են, իրենց պաշտօնատեղիները դառնան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱՅ ԵՒ ԼԵՀԱՑ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ.—Թէ՛ ռուս թէ լեհ լրագիրք յոյժ բարեկամական ոգւով կ'գրեն քաղաքական կարեւոր դէպքին վրայ զոր կ'անուանեն Ռուսօ-Լեհ Հաշտութիւն, իբրեւ կատարեալ խողութիւն։ Ի Վարշաւա Զարին այցելութեան առթիւ առաջին անգամ ... տեսակ հաշտութեան մը, դարերէ ի վեր զիրար ատող և հարուածող երկուց ազգաց միջեւ։ Լեհք համոզուեր են թէ օգուտ չունի հետամուտ ըլլալ լեհական թագաւորութեան վերահաստատման։ Պիզմարք երբեմն կ'խորհէր վերահաստատել անցեալ դարուն լեհական թագաւորութիւնն՝ իբրեւ պատուար մը Ռուսիոյ ու Պրուսիոյ միջեւ. բայց տեսնելով որ Ռուսիա ոգւով չափ պիտի ընդդիմանայ իր սահմաններուն վրայ փոքրիկ անկախ Պետութեան մը կազմութեան, Պիզմարք եւ կեցաւ իր խորհրդէն, և առով ցնդեցաւ Լեհերուն վերջին յոյսն անկախութեան։ Նիքոլա Բ. միտքը դրած էր իր հայրէն ու պապէն տարբեր քաղաքականութիւն մը բանել Լեհաց նկատմամբ, սիրաշահել զանոնք, ու կ'երեւի թէ պիտի յաջողի։ Ռուսաց հանդէպ լեհական զգացման արմատաքի փոփոխումն ակնյայտ դիտուեցաւ Զարին ընդունելութեան օրն, երբ բոլոնական վաղեմի ազնուականութեան իբր 200 անդամք եկան իրենց յարգանքը մատուցանել կայսեր։ Ասկէ առջի կայսերական այցելութեանց առթիւ, լեհ ազնուականք ո՛չ միայն չէին ներկայանար, այլ և իրենց ապարանքները փակելով, օր առաջ քաղաքէն դուրս կ'ելնէին, ներկայ չըլլալու համար Վարշաւայի մէջ։ Լեհ ազնուականութիւնը սերտիւ կապուած է լեհ ժողովրդին հետ, որ իր բնական առաջնորդները կ'նկատէ իր ջոջեր՝ ընդդէմ օտարաց, ինչպէս երբեմն սկովտացի լեռնականք կ'նկատէին իրենց ցեղապետներ։ Ռուս թերթերն ապահով են որ այս ռուսասէր շարժում աւելի պիտի չեշտուի Լեհերուն մէջ, երբ տեսնեն հաշտութեան նիւթական օգուտները։ Արդէն Իմերեթինսքի իշխանին նման մեծ և հաշտարար մարդ մը իրենց կուսակալ ունենալնին նիւթական ամենամեծ առաւելութիւն մը կ'նկատուի։

ԱՖՐԻՏԻՆԵՐԸ.— Պոմպայ կազէդ սա տեղեկութիւնները կուտայ Աֆրիտիներուն վրայ.—Աֆրիտիները Բոհադի Նահանգաց ամէնէն վայրի ցեղն են։ Սահմանագլխին լաւագոյն զինուած մարդերն են եւ կրնան 25,000 զօրք հանել։ Ո եւ է օտար իշխանութեան մը բնաւ չեն հպատակած։ Իրարու մէջ թէեւ կ'կռուին, բայց երբ հասարակաց թշնամիի մը դէմ քալել հարկ ըլլայ, անմիջապէս կ'միանան։ Իրենց անյաղթութեամբ զանազան նպաստներ կ'ընդունէին Անգլիայէ, որպէս զի Խայպարի կիրճին ճամբան պահեն։ Աֆրիտիներն Հնդկաստանի զանազան մասերուն մէջ զինուորական ծառայութեան մտած են և այսպէս հնդիկ բանակին մէջ ուսած են զինակրթութիւնը։

ԶԱՐՆ Ի ԻՏԱԼԻԱ.—Միլանի Թերթ մը կ'իմանայ թէ Զարն ու Զարուհին Ալեքսանդրա զբօսանաւով Ճենովա պիտի երթան և անկէց Նաբոլի, ուր պիտի ողջունեն զիրենք Իտալիոյ Թագաւորն ու Թագուհին։

ՍՈՎՆ Ի ԻՐԼԱՆՏԱ. — Իրլանտայի անկախ դաշնակցութեան յանձնաժողովը Սեպտ. 16ին գումարեցաւ ի Տըպլին։ Նախագահ Մր. Ճօն Րետմընտ քուէարկութեամբ ընդունել տուաւ սա որոշում, որով պիտի խնդրուի կառավարութենէն. «անմիջապէս միջոցներ ձեռք առնուլ եւ օրինակի համար հանրօգուտ գործեր կազմակերպել իբրեւ նախազգուշութիւն սովին, որ անխուսափելի է հունձքերու փճանալէն յետոյ։»

ԳԵՐՄԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐՔ.— Պերլինի մէջ շատ վրդովիչ լուրեր առնուեցան Գերմանիոյ մէկ քանի գաղթավայրերուն նկատմամբ։ Վահէհէներն, Արեւելեան Ափրիկէի ներսերն, ապստամբեր են։ Կառավարիչ Լիէպերդ զօրք ղրկեր է անկարգութիւնները զսպելու։ Ափրիկէի հարաւային արեւմտեան կողմն Հէրէրոներն ապստամբած են։ Այս գաղթավայրին գերման զօրաց թիւն 3000ի պիտի բարձրացուի։

ՕՍՔԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ. — Սդոքոլմէ կ'հեռագրեն թէ երկիրն 2,200,000 քուրոնի (գրեթէ նոյնչափ շիլին) նուէր մը ըրեր է Շուէտի Օսքար Թագաւորին իր յոբելեանին առթիւ։

ԼՈՆՏՈՆԷ կ'գրեն թէ հանրային կարծիքը շատ կ'շահագրգռէ այն հինգ յօդուածներու շարքին զորս Սըր Զարլս Տիլք Հոկտ. 1էն (Ն. Տ.) պիտի հրատարակէ անգլ. մէկ քանի թերթերու մէջ՝ Անգլիոյ ցամաքային բանակին եւ նաւատորմին արդի կացութեան վրայ։ Սըր Զարլս Տիլք, արտաքին գործոց նախկին խորհրդականը, պիտի պարզէ թէ Մեծն Բրիտանիոյ զինուորական ծախքն աւելի է բաղդատմամբ Եւրոպայի գլխաւոր տէրութեանց զինուորական ելմուտցոյցին։ Սըր Զարլս Տիլք այսպէս խօսեր է Փրանսացի թղթակցի մը.—«Ընտրողք պարտին մանրամասնօրէն տեղեկանալ այս վիճակին։ Պէտք է գիտնան թէ տարեկան ի՛նչ ծախք կ'ընենք պահելու ստորին բանակ մը քան զայն զոր Զուիցերիա տարեկան 25 միլիոն Փր. ի ծախքով կ'պահէ. նոյնպէս ամէն պէտքերն հոգալու թնդանօթաձիգ զօրքերու, որք քանակով ու որակով Պուլկարիոյ թնդանօթաձիգներէն գերազանց չեն։ Որոպէս համոզուած եմ թէ բաւական երկար ատենէ ի վեր բան մը իրականացած չէ մեր բանակին մէջ և թէ ձեռք բերուած յառաջդիմութեանց մեծ մասն՝ օտարներէ առնուած կիրառումներ են։ Մեր մէջ ոչինչ հնարուած է և գրեթէ բան մը չէ եղած։ Բայց նաւատորմին համար այնպէս չէ. մեծամեծ աշխատութիւնք կ'կատարուին և յիրաւի մեծ գործեր կ'իրականանան, Ուզեցի այս տարբերութիւնները ցոյց տալ յօգուտ ընտրողաց և այս կէտերուն վրայ պիտի խօսիմ իմ յօդուածներուս մէջ։»

ՀԱՑԻ ԽՆԴԻՐՆ Ի ԻՏԱԼԻԱ.— Հռոմէ կ'գրեն Սեպտ. 17 թուով. — Հացի գինը միշտ օրուան խնդիր է։ Շատ մը վիճաբանութիւնք տեղի ունեցան տեղական ու կառավարական զանազան վարչութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ, բայց դրական արդիւնք մը ձեռք չբերուեցաւ։ Քաղաքապետութիւնն յայտարարութեամբ մը ծանոյց հացագործաց որ իրենց ապակեղարաններուն մէջ ընթացիկ հացերու երկու տեսակն ի ցոյց դնեն, գիներն ալ նշանակելով։ Ո՛վ կ'ապահովցնէ թէ հացագործն ի ցոյց դրուածին նման հաց պիտի տայ։ Ժամանակ մը քիչ շատ հանգստութիւն պիտի ըլլայ, բայց յետոյ իրերն իրենց սովորական ընթացքին պիտի հետեւին, զի յարատեւութեան ոգին կ'պակսի։ Ժողովուրդը կ'գանգատի թէ գինը կ'չափազանցեն, բայց իր համբերութիւն ու երկայնմտութիւն անչափ է։ Սղութեան օրերուն, ինչպէս հիմա, ծերերն երիտասարդաց կ'խօսին հին ատենի կառավարութեան վրայ, և կ'գովեն անոր հայրախնամ վարչութիւնը։ Այսպէս, ժողովրդական գաղափարին մտքին մէջ միշտ կենդանի կ'մնայ յիշատակն Գրիգորիոս ԺԶ. Պապին որ շատ մը առիթներու մէջ անձամբ կ'տեղեկանար թէ իրերն ի՛նչպէս կ'ընթանան և իր ժողովուրդին հետ ի՛նչպէս կ'վարուին։ Պապին հետեւեալ արարքը նոր այժմէութիւն մը կ'ստանայ օրուան խնդրոյն եւ պայմաններու նմանութեան պատճառաւ։ Այդ տարին հացի գինը շատ քաղցրացած էր եւ հացագործք իրենց ներկայացուցած նմոյշին հակառակ վար տեսակէ հաց կ'ծախէին, ժողովուրդը խաբելով։ Գանգատները մինչեւ Վատիկան արձագանգ գտան։ Պապը նմոյշներ բերել տուաւ գիներու ցուցակով մը։ Մէկ քանի օր յետոյ երկու պարզ քահանայ քաղաքին գլխաւոր հացագործներէ միայն խանութը ներկայացան և սովորական հաց ուզեցին։ Հացագործը տուաւ ուզուած հացը։ Քահանաներէ մին հացի կտոր մը հանելով բաղդատեց իրեն տրուածին հետ եւ դիտել տուաւ թէ մեծ տարբերութիւն կար նմոյշին եւ ծախուած հացին միջեւ։ Հացագործն ուզեց բացատրութիւն տալ, բայց քահանան գլխարկն հանեց եւ ցոյց տուաւ այն սպիտակ գտակը զոր քահանայապետները կը կրեն։ Հացագործը վախէն դողաց։ Գրիգորիոս ԺԶ. ի ոտքն իյնալով ներումն խնդրեց։

ՍԻԱՄԻ Թագաւորն, իր ամէնէն մեծ ականակուռ պատուանշանէ զատ Մ. Ֆ. Ֆօրի նուիրեց ոսկէ երկու գաւաթ սիամական ոճով շինուած եւ Սանսքրիտ լեզուաւ արձանագրութիւններով։ Գաւաթները դրուած էին մեծ ծարժէք պահարաններու մէջ։ Շուլալոնքորն այս նուէրը նախագահին յանձնեց հրաժեշտի սեղանէն յետոյ Հավրի դղեակին մէջ։ Ֆրանսայի նախարարք ալ Սիամի պատուանշանին մեծ ժապաւէններն ստացան։ Իսկ վարչապետին ու Մ. Հանոթոյի նուիրեց նաեւ արծաթեայ զեղաքանդակ մէկ մէկ արկղիկ։ Սիամի Թագաւորը փափաք յայտնեց որ դրամական առատ պարգեւներ բաշխուին իր տրամադրութեան տակ դրուած պաշտօնէից՝ իւրաքանչիւրին տալով նաեւ իր ուղեւորութեան յիշատակ շինուած շքադրամներէն։ Ֆրանսայի արտաքին գործոց եւ Ելիզէի պաշտօնեայք ալ պատուանշաններ պիտի ստանան։ Միւս կողմէ Ֆրանս. կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոն տուաւ Բարիզի սիամեան դեսպանատան պաշտօնէից։

ՁՄԵՌԸ.— Բոնդաւլիէէ (Ֆրանսա) Սեպտ. 19 թուով կ'հեռագրեն թէ ձիւնին առաջին հատիկները տեսնուեր են նոյն ատոռ։ Քաղաքին շրջակայ բարձունքները ձիւնով կ'ծածկուին։

Մ. Ֆ. ՖՕՐ իր կնոջ ու աղջկանց հետ անցեալ շաբթու ի Հավր այցելեց Սվէթլանա ռուս յածանաւակին որ դրօշներով զարդարուած էր եւ մեծ կայմին վրայ կ'կրէր Ֆրանսայի դրօշը։ Բոլոր սպայք և զինուորք բարեւի կեցած էին։ Նախագահն սպայից սրահը մտաւ, ուր Նախաճաշ տրուեցաւ և բաժակաճառեր արտասանուեցան։ Մ. Ֆօռ մարտանաւէն դուրս ելնելուն ռուս նաւազք «հուրրա՛» գոչեցին։ Մարտանաւուն հրամանատարն երկու

ծաղկեփունջ նուիրեց մին տիկին Ֆօռի և միւս Օր. Լիւսի Ֆօռի ։ Առաջնոյն վրայ յիշատակելիներէ (Միոզոգիս) շինուած էին Ս. Անտրէ պատուանշանն ու ռուսական դրօշը։ Ծաղիկները կապուած էին [illegible] մը, որուն վրայ տիկին Ֆօռի անուան սկզբնատառերը կային ոսկեզօծ ։ Երկրորդ փունջն, որ [illegible] նման էր, ունէր [illegible] պատէն մը, Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ դրօշներն և յետոյ Մէհլանի նկարը զոր շինած էր յաձաւորակին հրամատարին կինը՝ տիկին Ապացցօ։

—Մ. Ֆօռ Հավրէ մեկնելուն հազար Փր. տուաւ կառավարչին՝ կէսը քաղաքային հիւանդանոցին և կէսը բարեգործական ընկերութեանց պիտոյից ի նպաստ։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ լրագիրք յայտ կ'յայտնեն թէ Պելկրատի Աստուածաբանական վարժարանին տնօրէն Տ. Ֆիրմիլիանոս Վրդ., որ օսմ. հպատակութիւն ընդունեց [illegible] Սկիւպ [illegible] մետրապոլիտական աթոռին գործակալը տեսուչ կարգեցաւ, [illegible] թոյլտուութենէն ,,—ին թմրին սերպ ժողովրդեան համար դպրոցներ բանալով։

ՀԵՌԱԳԻՐՔ

ՀՌՈՄ, 22 Սեպտ. — Կրետէի իտալեան նաւատորմին հրամանատար Ծովակալ Բանէվարծ անսակցեցաւ Իտալիոյ վարչապետին և արտաքին ու ծովային գործոց նախարարներուն հետ։

ԷՔՍ-ԼԷ-ՇԱՓԵԼ.—Մ. Բոլոկոյէ Դակէպլատ վ'ծրատարակէ Օֆ. Հուամանի մէկ նամակը թէ իր առողջութիւնը ոչ արհիբելք է, ոչ խարխափեալ և ոչ ալ անպարկեշտ մէջերը, այլ պարզ մաքկանցու [illegible] օտար երկրի մէջ ամուսնացած է [illegible] [illegible] անունին վրայ [illegible] քննութեան։

ԲԱԼԻՆ.—Զ[illegible] Թէ [illegible] Նիոյ կայսրին [illegible] մը պիտի [illegible]։

—Զօր. Պալուայի [illegible] յոյնծնած է 1816ին։ Կարևոր դեր մը ունեցաւ 1870ի պատերազմին։

ՔՐԻՍՏԻԱՆԻԱ.—Թիւ 26 [illegible] ընկղմեցաւ։ Հրամանատարը՝ Մէքլէնպուրկի Ֆրէտէրիկ Վիլհելմ դուքսը (ծնեալ 1871ին, եղբայր Մէքլէնպուրկի տիրող իշխանին) և եօթն մարդ խղդուեցան։

ՖԻՈՒՄԷ.— [illegible] մը անցք ունեցաւ [illegible] զոհեր ըլլալ [illegible] [illegible] մինչև [illegible] յորում կային 50 ուղևոր, ընկղմեցաւ։ Ուղևորաց 35ը խղդուեցան ։ 14 ուղևոր, նաւապետն և անձնակազմ նաւաստիք ազատուեցան։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ.—Ընդհարումի մը տեղի ունեցաւ Վ[illegible] [illegible] և Անէկի [illegible] մէջև. այս վերջինը [illegible]։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 23 Սեպտ. Ըստ [illegible] կը կ'ենթադրեն թէ ռուս կառավարութիւնն անմիջապէս պիտի արգիլէ ցոյցերն [illegible]։

ՀՌՈՄ.—Պրինտիզիի մէջ սաստիկ փոթորիկ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible] Տ. Թադէոս [illegible] Պատրիարքը [illegible] Տ. Մաղաքիա Պատրիարքին շնորհաւորելով Ս. կարգին [illegible] պատուանշանը։ Նոյնպէս, Եգիպտոսի Առաջն. տեղապահ Տ. Աշոտ Ծ. Վ. Փափազեան յատուկ գրով մը այս [illegible] շնորհաւորէ Ն. Սրբազնութեան [illegible] [illegible] պաշտօնէն [illegible] [illegible] Տարբեն Առաջնորդ [illegible] Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. [illegible]։

—Բաղդատական [illegible] Սահակ Ծ. Վ. երէկ Պատրիարքարան գալով, Ն. Պատրիարքին հետ խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ ինչ ինչ խնդրոց մասին։

—Արմաշոյ Դպրեվանուց վերատեսուչ և նորընտիր [illegible] Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Դուրեան եւ Տ. Բաբգէն Վ. Կիւլէսէրեան երէկ կարճ այցելութեամբ մը Ազգ. Հիւանդանոցի Ազգ. [illegible] պատրաստուած քննելէ ետք, այցելեցին նաև Ս. Յակոբայ Մանկանոցն եւ Նշանակեցին [illegible] Դպրեվանք առաքելիք տղաքն, որք բժշկական քննութեան ենթարկուելէ

յետոյ պիտի փոխադրուին Արմաշ։ Սոյն ընտրեալներուն մէջ կ'գտնուին Սկիւտարի հինգ բարեկիրթ տղաքը։

—Էյուպի երկու եկեղեցեաց քարոզիչ Տ. Եզրաս Ծ. Վ. Սալլեան Ս. Պատրիարքին ներկայացուց երէկ այդ կրկին թաղերուն վիճակին վրայ տեղեկագիր մը։ Ս. Աստուածածնայ թաղին ծխական և քահանայական վիճակը քննուելէ յետոյ, հիմակ ալ Ս. Եղիա թաղին եկեղեցւոյն նորընտիր թաղական Խորհրդոյ մէջ սպրդած զեղծումներովը կ'զբաղուի։

—Առջի օրը Տ. Նիկողայոս Եպս. և Կեօքեան Տ. Կիրակոս Ծ. Վ. այցելութիւնը տուին Տ. Խորէն արքեպիսկոպոս Աշըգեանին ի Մաքրիգիւղ։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Մանուկեան Տիգրան էֆ. երէկ Ս. Պատրիարքին հետ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ նոյն հաստատութեան բարեկարգութեան և ուղղութեան մասին։

—Ազգ. Հիւանդանոցի օգուի վիճակագրէն կ'տեղեկանանք որ, նոյն ամսոյն մէջ 27 մահեր տեղի ունեցեր են, իսկ ծնունդ մէկ հատ միայն։

—Պաշտօնական ծանուցում Փոխանորդութեան Ալէքսիէն Պատրիարքարանէ.—Մ. Աստուածատուր Մուրատեան անուն ընիկ Սղերդցի ցորենագոյն, նիհարամէջ, խորաչեայ, ցանցառամօրուս, կարճահասակ, վաթսնամենի և յարդեսատ կօշկակար ազգայինն ինն տարի յառաջ իւր երկրէն հեռացած անհետացած է։ Գիրքերուս անոր ազգայիններէ, որ եթէ երբեք ողջ ո'ւրուղ կամ մեռած լինելուն մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, բարեհաճին Պատրիարքարանիս ծանուցանել։

11 Սեպտ. 97 Պատր. Հայոց
Կ. Պոլիս Գումգաբու։ Կնիք

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ, Վէնեսիոնէլ Մ. Ֆօռէ, ի Տրոկմեան փողոց, թիւ 2-4, Ռուսիոյ դեսպանատան հանդէպ։

Հայ տղաքը դասական ուսուցման յատկացեալ այս կրթարանին մէջ կարող են յառաջ տանիլ Ֆրանսերէնի, Հայերէնի և Թուրքերէնի լիակատար ուսումը։ Ֆրանսական ծրագիրը կատարելապէս յար և նման է Ֆրանսայի լիսէներու ծրագրոյն։ Հաստատութիւնը կ'ընդունի գիշերօթիկներ, կէսգիշերօթիկներ և ցերեկեայ աշակերտներ։ Արձանագրութիւնք, սկսեալ Օգոս. 29 (Սեպտ. 10)է ամէն օր, առաւօտեան ժամ 10էն մինչև երեկոյեան ժամ 4։ Դասերը կ'սկսին Սեպտ. 8/20ին։

20—14

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ՀԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆ Ի ՓԱՐԻԶ.—Զուարճալի դէպք մը.—Այս օրերս շատ զուարթ դէմքով մէկը ներկայացաւ Փարիզի Ալքատախնամ Վարչութեան ընդհ. հաշուակալին, և ծանոյց թէ Փարիզ քաղաքին վերջին վիճակահանութեան մէջ մեծ մրցանակը շահած ըլլալով կ'ուզէ այս բերկրալի դէպքին առթիւ երկու քիլոնոց հացերէն մէյ մէկ հատ նուիրել Փարիզի աղքատներուն, և կ'հարցնէ թէ ի'նչ պէտք է վճարէ։ Երբ հաշուակալը ջերմ շնորհակալիք յայտնելով ծանոյց թէ հարիւր հազար Փր. միայն պիտի վճարէ, մարդը սարսափահար կծիկը դրաւ։ (Շահածն էր 100,000 ֆր.)

ՄԱՆԴՈՒԽ ՄԸ 3512 ԱՍՏԻՃԱՆՈՎ.—Մեքսիկայի Տէհուանթէբէք անուն տեղն է գտնուած հրաբխային Ծագումն ունեցող լեռան մը մէջ, որուն գագաթը կայ ակերակ լաճար մը։ Մանդուխին երկայնութիւնն է 600 մեթր։ Աստիճանները թէև բաւական լայն, բայց 70—80 հարիւրամէթր բարձրութիւն ունին, որով վերելքը շատ դժուար է և մինչև իսկ վտանգաւոր։ Բնաւ հանգիստ առնելու տեղ չկայ. անընդհատ պէտք է վեր ելնել այդ 3512 աստիճաններէն։

ՉԻՐՔԵՍԱՆ.—Փարիզի ոստիկանութիւնն անցեալ օր լուր առեր է թէ Պիրոն փողոցը բնակող Ճէմպաքեան ընտանիքին սպասուհին Մարի Բ... գաղտնապէս ծննդաբերութիւն ունեցած է։ Սպասուհին Ճէ մ'երերուն հետ առանց մ'ի վեր նորածինոյն ծովեզերքը գացած էր։ Ոստիկանութիւնն անմիջապէս Պիրոն փողոցը Ճէմպաքեանց բնակարանն երթալով, խուզարկութիւն կատարեց եւ երկու նորածինները գիտակները գտաւ է։ Մարի Բ...կը փնտռուի։

ՔՆԱԲԵՐ ԴԵՂՈՎ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Մարսիլեայի մէջ վաճառատան սպասաւոր մը Մ. Ա... քաղաքիս և ոստիկանութեան թէ Նիմի և Մարսիլեայի միջև երկաթուղոյ կայարանին մէջ իր 30,000 Ֆր. ը գողցուած է։ Մ. Ա. ի

Նիմ պաշտօնեայ էր վաճառատան մը մէջ 12 տարիէ ի վեր։ Այդ գումար իր խնայողութեանց արդիւնքն էր. Մարսիլիա կ'դառնար իր ընտանեաց մօտ։ Մէկ քանի անձեր, որոց հետ նոր բարեկամութիւն հաստատած էր ի Նիմ, Դարասքոնի կայարանին մէջ սպիտակ ըմպելի մը խմցուցած էին իրեն, որով բոլորովին թմրած էր։

Անցեալ յուլիսին ալ միևնոյն պայմանաց մէջ վաճառականի մը 60,000 Ֆր.ը չորթած էին քնաբեր դեղով մը կոյն թմրեցնելով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Թէհրանի օսմ. դեսպան անուանեցաւ Վանայ Նահանգին նախորդ կուսակալ Շէմսէտտին պէյ։

—Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ քաղաքային պաշտօնէից հանդստեան Թօշակի Վերատեսչութեան Մէգդուպճի Մէհմէտ պէյի եւ արտաքին գործոց նախարարութեան առևտրական գործոց դիւանին տնօրէն Նիքօլաքի էֆ.ին։

—Դ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Մալիւմաթ լրագրոյ խմբագիրներէն Աճմէտ Րասիմ, Միւնէճճի, Միւմդազ և Խայրի պէյերու։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա Էրզրումէ Տրապիզոն գացեր է, ուրկէց Թօքատ ու Սըվազ պիտի երթայ։

Մ. ՆԷԼԻԴՕՎ, որ յառաջիկայ ԲՇ. պիտի մեկնէր, մինչև ԵՇ. յետաձգեց ուղևորութիւնը ։ Կիրակի օրը Սէաքլ տ'Օրիանի անդամք ի Թարապիա, Սըմմըր Բէլէսի անտառին մէջ, սեղան մը պիտի տան ի պատիւ Մ. Նէլիտովի ։

ՔԱՍԸՄՓԱՇԱՅԻ Մահարաճան երէկ ընտանեօք Վիեննա ուղևորեցաւ աւստրիական Լևոպոլթայ կառախումբով։ Կայսր. թէքնապահ Ահմէտ Ալի փաշա Սիլքէճիի կայարան երթալով ողջերթ մաղթեց։

ՎԱՐ ՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ.—Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ օսմ. գինուոր մը, Գումգաբուի մօտ իր կեանքը վտանգի մէջ դնելով, երկաթուղւոյ գծին վրայէն 8 տարեկան աղջիկ մը ազատած է առջէ մահուանէ, Ե. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանով և օգատարարի չզաղբամով վարձատրեց զայն, անուանելով միանգամայն կայս. հրացանակիր։

ՄԱԽՍՈՒՍԵԻ Վարչութիւնն ալ որոշեց 20 փարա առնել վարժարանաց աշակերտներէն։ Թուրք լրագիրք կ'առաջարկեն որ ուսանողք կամուրջի սաակ ալ չտան։

ԽԱՆԵԱՑԷ կ'հեռագրեն թէ ԲՇ. սաստիկ փոթորիկ ծագելով, հատն հարիւր տրամ ծանրութեամբ կարկուտ տեղացեր է՝ մեծամեծ վնասներ պատճառելով։ Խանեայի ու շրջակայից ծառերը գրեթէ բոլորովին տապալեր են։ Փողացած հեղեղներէն անասուններ խղդուեր ու տուներ փլեր են։ Ցիտուներ վաթեթ հողի թեթևապէս վիրաւորուեր են կարկուտէն։

Կ.ՊՈԼՍՈՅ դատական քննիչ Ֆէյզի պէյ երէկ Դարդանելէն մայրաքաղաքս եկաւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ մէջ ալիւրի գինն 30 կոպէկ իջաւ ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ անցեալ կիրակի գիշեր, պուլկար վարժարանի աշակերտաց հագուստը կրող երկու անձ յարձակեր են տեղւոյն սերպ վարժարանին ուսուցիչներէն Պէյտճէպիի վրայ, երբ իր տունը կ'դառնար ։ Այս անձինք բէվոլվէրով ու դաշոյնով հասուցեր վիրաւորելէ յետոյ փախեր են։ Ոստիկանք հասնելով վիրաւորեալն հիւանդանոց տարեր են, բայց վէրքերը ծանր ըլլալով չէ կրցեր յայտնութիւն մ'ընել։ Ոճրին չարժառիթին համար կ'ըսուի թէ անցեալները Սելանիկի Բոլոմպօ օթելին մէջ Խրիստոֆանով անուն պուլկար ուսուցիչ մը սպաննուած ըլլալով Սերպերու կողմէ, սերպ ուսուցիչին սպանութիւնը Պուլկարած կողմէ գործուած է վրէժխնդրութեան համար։

—Սելանիկի մէջ ի մօտոյ պիտի դատուին Խրիստովանովի սպանութեան հեղինակները։

ՏՐԱՊԶՈՆԻ կուսակալն սպիտակ անդասի վրայ ոսկեզօծ բանել տուեր է նահանգին քարտէսն, որուն վրայ լեռները բարձրաքանդակ յօրինուած են։ Այս քարտէս պիտի նուիրուի Բարեգործական Պազարին։

ՊԷՑՔՕԶԻ գաւառակին շրջակայից մէջ մէկ քանի շաբաթէ ի վեր պարզ ոճրագործութեան դէպքեր պատահելուն համար, ոստիկանութեան նախարարութիւնը գրեց տեղւոյն Գայմագամին որ հեծեալ ու հետևակ զօրքեր միշտ պտոյտ կատարելով, ոճրագործները ձերբակալելն և այդ կարգի դէպքերու տեղի չտան։

ԲԱՐԵԲԱՐ ՄԸ.—Եանեայի Էրկէրի գաւառի շրջակայ Վոլոնիաքի գիւղացի Թոզանդի Վաիդ անուն անձն, որ տղայ հասակին մէջ Ռումանիա երթալով վաճառականութիւն ըրած էր, վերջերս մեռնելով հետևեալ կտակն ըրեր է.—150,000 Ֆր. իր ազգականաց, 40,000 Ռումանիոյ եւ ուրիշ տեղերու բարեգործական հաստատութեանց եւ 650,000 Ֆր. իր գիւղին վարժարանին ու բարեգործական հաստատութեանց։ Ազգականներէ ոմանք դատ բացեր են այս կտակին ջնջումը պահանջելով։

ԽԱԲԵՈՒԹԻՒՆ.—Մոնիդէօս կը պատմէ թէ Քամէսիոն խանի ծանօթ սեղանաւորներէն միոյն եղբօրորդին, Տ. Ն..., իւրեւ միջնորդ սակարանի մէջ մեծ գործեր կ'ընէր յանուն Պանք Օթթոմանի, ինչպէս կ'ըսէր ինք, եւ այսպէս բաւական վարկ գտած էր իր հօրեղբօր և ուրիշ սեղանաւորաց քով։ Իր հօրեղբայրը, միամտութեամբ անոր կ'յանձնէր հաշուեփակի հաշիւներն եւ երիտասարդ միջնորդը կ'գրպանէր կամ կ'կարգադրէր տարբերութիւնները, պարագային համեմատ ։ Պայմանաժամով ծախած Բոնսլիտէին վրայ երբ տասարդը վարձք կ'առնէր, որով իր տարբերութիւնն երբ կ'վճարէր կամ Բէրայի մէջ կ'զուարճանար ։ Սակայն երբ վերջերս գիները բարձրացան, Տ. Ն... 830 օսմ. ոսկւոյ պարտքի տակ մնաց, որ իր պաշտօնատեղն դուարները բաւական չէին կարգադրելու, և խռնմութիւն համարեց փախուստ տալ եւ Վիեննայի Բրադէրին վրայ երթալ վայելել նոր հաճոյքներ, անշուշտ Բերայիններն անհամ գտնելով։ Իր հօրեղբայրն Պանքան դիմեց եւ կայսրութեան միջնորդին հաշուոց կարգադրութիւնը պահանջեց, բայց խաբէութեան զոհ երթալը միայն սատացաւ։ Միւս կողմէ, երիտասարդն, իր ազգականներէն միոյն ուղղեալ նամակով մը, ամէն ինչ խոստովանած է։ Կ. Պոլսէն տրուած հրամանագրերու վրայ, Տ. Ն. երէկ ձերբակալուեր է Վիեննայի մէջ և հոս պիտի ղրկուի։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ մէջ առջի օրն այրած փուռին չէնքն 300 ոսկւոյ ապահովագրուած էր Լոնտոն Լանքաշայր Ընկերութեան եւ ալիւրներն ու կարասին 300 ոսկւոյ՝ Բազքիոզիք Ընկերութեան։

ՊԷՐՈՒԹԻ լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Հայֆայի գաւառակին այգիներն որթալուրճով վարակուեր են։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԴՈՒԹԻՒՆ.—Գարթալի Սէմէնտիրէ ու Պէօյիւք-Պագալ գիւղերուն մէջ տեղը, ծխախոտի մաքսատանն Նենգներու և Ռէժիի գէտերու միջեւ անցեալ օր ընդհարում մը տեղի ունեցեր է, որոյ միջոցին մաքսախոյսներէն մին սպաննուեր եւ ուրիշ մ'ալ սրունքէն ծանրապէս վիրաւորուեր է։

ԱՐԿԱԾ.—Երէկ առաւօտ, ժամը 3ին աանեները, Վիեննայի կառախումբը, Սամաթիոյ կողմն, Արապ-Գուլէ կոչուած տեղէն կ'անցնէր, երբ 70 տարեկան յոյն կին մը ճամբուն փակոցը բանալով՝ ուզեց կառախումբին առջեւէն անցնիլ, սակայն իրեն զարնուելով չնչասպառ ինկաւ ու մեռաւ։

ՀՆԴԿԱՀԱՒ ԵՒ ԹՐԹՈՒՐ.—Հնդկահաւերու մէկ նոր օգտուն երեւան ելաւ։ Բոստոնի մէջ կ'բուսնի Թուրքիոյ ծխախոտներուն ամէնէն քաղցրաբոյրը, բայց երկրագործները ժամանակէ մ'ի վեր հոգի մէջ էին հոն, որովհետև թրթուրներ կ'ոչնչացնէին տերևները։ Մշակ մը սակայն ջոյլուհատեցաւ։ Որչափ հնդկահաւ կրցաւ գտնել իր ծխախոտի արտին մէջ արածելու հանեց։ Հետեւեալ օրը թրթուրներն զգալապէս պակսեր էին։ Մէկ քանի օր յետոյ հատ մը չմնաց։ Միւս երկրագործք օրինակին հետևեցան եւ հիմակ ի Բոստոնի ոչ ոք կ'խորհի հնդկահաւերն փորը լեցնել, քանի որ այն համակրելի բայց քիչ մը տձեւ կենդանին կ'լեցնէ իրենց փորը։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Սեպտ. — Անգլիոյ Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն որոշեց զեղչի սակն հարիւրին երկուքէն երկուքուկէսի բարձրացնել։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Սերպ կառավարութիւնն որոշեց որ յետ այսօրիկ ռուս լեզուն պարտաւորիչ ըլլայ երկրորդական բոլոր սերպ վարժարանաց մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ֆորմոզայի ճաբոնական իշխանութիւնք որոշեցին արգիլել Չինաց գաղթնապէս Ֆորմոզա գալը։ Ի նորոյ ցամաք ելած հազարի չափ Չինացիք ձերբակալուեցան ի Դայբէ։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վեռադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), ծամոզութեան, եւ [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկոպիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի [illegible]։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զոյատեղոց դէմ)։

Փատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բժշկարանը Թիւ 1 նոր բացուած Խըրխօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժներու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿ—ՍԷՅԼԱՆ—Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Խովրովեան և Խաչատրեան

Ճէլալ Պէյ Խանի դրան կից, Թիւ 10.

Ամէնէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն ի Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ. Տէրութեան ամէն կողմերը։ Գաւառաց ապսպրանքները փութով և խնամով կ'գործադրուին ։ Չինական, Հնդիկ, Ճավայի և Սէյլանի ընտրելագոյն թէյք, ուղղակի բերուած, կ'գտնուին հոն։ Թէյի նոր հունձքն սկսած է գալ։ Զգուշացէք սոյն վաճառանիշին կեղծիքէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և ԽՍԱԴՈՒԼԵԱՆ ստորագրութիւնը։ 80—1

ՏՕՔԹՕՐ

ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ԿԱՐՈՂ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԸ, որ դպրոցի տնօրէն ալ կրնայ ըլլալ, քաջավարժ հայերէնի, ֆրանսերէնի և գրականութեան ուսուցման և հմուտ թուրքերէնի և գիտական, պատմական, աշխարհագրական ճիւղերու, տրամադրելի է պաշտօնավարութեան համար։ Առաջնակարգ վկայագրեր ունի։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տնօրէնութեան։

ՏՔԴ. ՃԻՒԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ դեղղ, ծննդաբերական և մորթային հիւանդութեանց.—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 25—30

Տօքդ. Մ. Մացիսեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Գատըգիւղ Սագըզ Աղաճ Բուչէն փողոցի՝ դարմանէ մասնաւորապէս ներքին և ծննդաբանական հիւանդութիւններ, կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Ի դիւրութիւն Պոլսեցւոց յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Գշ. և Ուրբաթ Գում-Գաբու Սղասիօն ճամբէսի Զարիֆեան դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Դշ. կէս օրէ վերջ իր տունն։ Իսկ Գշ. նոյն դեղարանը։ 31-40

ՔՈՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ՁԵՏԱՐԱՆ

Ը. Կ. ՊՈՂԱՆԱՔԻ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ (ԵԳԻՊՏՈՍ)

Հիմն. 1884

Փարիզի քաղաքապետութեան քիմիական աշխատանոցը՝ տնօրէնութեամբ Բասդէօրի՝ վաւերացուցած է առողջապահական յատկութիւններն և ախորժելի համը։ Ի Լոնտոն պաշտօնական ցուցակներուն մէջ անցած է իբրեւ Զօ-դ Խաղող Քոնեաք։ 1894ին Եգիպտոսի ազգ. արուեստահանդէսին մէջ ի ցոյց դրուած քոնեաքներէն միայն այս քոնեաք ոսկի չքանդրամ ստացաւ։

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Սերպիոյ և Ռումանիոյ.

14—50 ՖՐԻՏ ՖԷՐԲԷԼ

Պէօյիւք Թիճարէթ խան Պոլիս, թիւ 3

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէռի Դ. Օ. Ո.		24	05
Ամէնէն բարձր գին	»	24	15
Ամէնէն վար գին	»	23	35
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		115	12
Ամէնէն բարձր գին		115	12
Ամէնէն վար գին		113	37

ԲԱՑՈՒՄ, 12 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Օ. Ո.		24	05
Ռումելիի երկաթուղի ֆր.		115	—
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	15	—
Քաէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7	05
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո		3	12
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	11
Թրամուէյ բաժնեթ.		682	20
» ժուիսանս		227	20
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		436	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	332	—
Թարափ Կ. Պոլսոյ	»	477	—

ՄԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ սեթ օրուան Օ. Ո.		3	50
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Ռում. երկ. սեթ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	109	39
Բօլ Էմբէրիալ	»	89	25
Բրիմից	»	51	07
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107	25
Ռուսլի Թղթադրամ Օ. Ո.		8	57

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս դրշ.		108	7/8
Փարիզ 3 » ֆր.		23	11¹/₄
Ֆիօրին Աւստրիա	»	10	92¹/₂

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Սեպտ.

Օսմ. քօնս. Սէռի Ա.	Ա. Ո.	65	50
» » » Բ.	»	40	87
» » » Գ.	»	24	—
.Դ) բաց.	»	21	87
) գոց.	»	21	93
Փոխառութիւն Գաստսալ	»	80	50
» Օսմ. 3 ¹/₂ %	»	99	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	81
Այտընի երկաթուղի	»	17	06
Եգիպտական Միացեալ	»	107	75
Անգլ. քօնսօլիտէ	»	111	50
Հելլենական 5 %	»	30	—
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	34	—
Ռանթ » 4 %	»	25	50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	95	—
» նոր » 6 % 1892	»	94	—
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	36¹/₄
Դրամազեղչ	»	2	50

ՎԻԵՆՆԱ, 23 Սեպտ.

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47	55
» Լոնտոնի վրայ	»	119	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	62	90
Օսմ. Ռէժի	»	155	—

ՓԱՐԻԶ, 23 Սեպտ.

Օսմ. քօնս. Սէռի Դ.) բաց.	ֆր.	22	12
) գոց.	»	22	10
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	24	15
Օսմանիէ	»	395	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	116	—
Օսմ. Ռէժի	»	330	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	596	50
Ֆրանս. Ռանթ 3 % Փ. Կ.	»	103	20
Քաէտի Լիօնէ	»	787	—
Պանք տը Բարի	»	850	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3242	—
Իտալական Ռանթ	»	93	80
Սպանիական արտաքին	»	61	31
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դրամազեղչ	»	2	—

ՊԵՐԼԻՆ, 23 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		94	40
Ռումէլիի երկաթուղի	»	117	50
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	92	90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական խրախուսութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասնին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000　　　ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԿՈՁՄՈՋ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ
(ԿՕՇԿԱԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Եալըրզ Օթէլի կից, Քէօփրիւլիւ Խանին (Նախկին Տօսյանը Ուժումիյէի) դիմացը Թիւ 12.

Կօշիկներու այս գործարանը կ'մրցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը Փրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կ'պատրաստէ փրանսական, անգլիական և օսմանեան ճաշակով, ամառնային և ձմեռնային տեսակ տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատրաստ։ Մասնագիտութեամբ ծըգարմանէ (նասըր) կոչկոռ ունեցող ոտքերը մանաւոր կօշիկ պատրաստելով կ'հանգստացնէ կաղ ոտքեր և մանկտիներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութենէ բոլորովին ազատելու կ'պահէ։ Կ'վաճառէ աժան և ընտիր գներով։

Սոսցած է Ամերիկեան նորը լաստիկներ և Անգլ. առիծաւոր և կչիռաւոր լաստիկներ։ 22—27

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անզգամալուծութիւն, քնատութիւն, գառանցանք, անհական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստին յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումն։ Կը բուժէ գժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց առոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ հրաշալի է։ Մելամաղձութեան սխտանիշք կ'աննհատանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, Ֆոսֆոր, որ ուղեղին կենդանական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժակն է, կը զատէ և կը ճոխացնէ արիւնը. Նոր ոյժ մըկուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բպրութեան զգացմամբ որը վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, պիտփակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լնալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆատինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՌԻՍՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլի թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ՀԱՄՊԱՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գափու Անանիադաս խան, 12, 13, 14

ԿՐՕՆՔԻ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ
ԿԱՄ
ՆԱԽԱՀՐԱՀԱՆԳԻ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԿՐՕՆԻՑ. —Բարձրագոյն և լրացուցիչ գասընթացք Ազգ. Նախակրթարանաց.— Տէր Սահակ Քահանայի Տէր Մարգսեան։

Կրօն. Ժողովէն ամէն նախակրթարանաց մէջ կրօնից ուսումը սոյն դասագրքիս վրայ աւանդել պարտաւորիչ հրատարակուած բոլոր Թաղ. Խորհրդոյ, Հոգաբարձուաց վարժապետաց և կրօնուսոյց գասատուաց. — Կ'ծախուի ամէն գրավաճառաց քով։ Գին 4 գրշ. 2—1

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչև կէսօր կը գտնուի նախկին տեղը Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարոնի ծխավաճառին վերի յարկը. Ինչպէս վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի լարժարանին դիմաց Թիւ 200 աղարանն Ա. յարկ Թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ գեղերով։ Նոր գրութեամբ կը պատրաստէ ակռաներ և գէմքի յարմար առանց կ'եռ,առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պատուական արհեստական ամէն ձեւ ակռայի։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 52—53

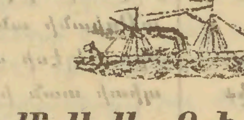

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

ընդ մէջ ՀԸԼԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Սոմինօ	937	Խտահօ	5540	Բոլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քլէսօ	1053	Րինալտօ	1663
Արիօստօ	2377	Տինամօ	504	Քոլբինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էպրօ	2464	Քօմօ	1700	Րօմէօ	1789
Պօրօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	18[illegible]
Պրավօ	1076	Էրատօ	1481	Լէանտօ	2271	Սաֆօ	1113
Պրունօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիբիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սբէրօ	1200
Գալիբսօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարգէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիդանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Ջիքակօ	2729	Կօզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիտէրօ	1834	Կրատնօ	1695	Մոնթէպէլլօ	1735	Թօրրիտօ	487
Գլիօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2419	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գօմօ	1497	Հիննու	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	Հօրացիօ	3600	Օնթարիօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

Իտէօ շոգենաւը, նաւապետ Ուոգըն, ընդհ. վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Էպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կ'բեռնաւորի ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Փ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ.
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՄԵՆԱԴԻՒՐԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
Հեղինակ. Պէտրոս էֆ. Կարապետեան Անդամ Դիւանի Պետական Խորհրդոյ, ուսուցիչ Օսմ. լեզուի և Տեսչութեան անդամ Պէրպէրեան վարժարանի

1. Ամէյի վէ Նազարի Ուսուլը Ղըր. Աբէպի 5
2. Ուսուլ վէ Միւնթէխապաթը Զէյանը Ֆարիսի 4
3. Նիւմունէի Էտէպիյաթը Օսմանիյէ վէ մալիւ.թը Ֆէննիէ 4
4. Րէհնիւմայի Դրրաաթ վէ Թէրճէմէ Բ. Տարի 2
5. Րէհնիւմայի Դրրաաթ վէ Թէրճէմէ Ա. Տարի 1 20
6. Րէհնիւմայի Դրրաաթ Ա. Տարի (ձեռագիր) 1 20
7. Իլավէյի Սարֆը Օսմանի (տկարական և գործնական) 5
8. Մթնթէխապաթ Իւլծէքլաէ (հաքծոյ. լրագր. գրուածոյ) 3
9. Նէվմէսթէ (ձեռագիր Նամականի) 3
10. Նոր Քերակ. Օսմ. լեզուի (ձեռագրով համեմատ) 1
11. Մէզգ Եայխտ Խուլթթըօսմանիյէ (Հինգ տետր) Օսմ. գեղագրութեան տետր 0 20
12. Իւսուֆ Իմզա Եախտտ Տօզրու Եազմագ Ուսուլը 3
13. Թարիխ վէ Նիւմունէի Էտէպիյաթը Օսմանիյէ (Պատմութիւն Օսմ. Մատենագրութեան) որ մաս առ մաս պիտի հրատարակուի. մէկ տետրը 1

Վերոյիշեալ գրքերն ամէն գրավաճառաց քով կ'գտնուի, Նամանաւանդ Պալէնց Գրատանը։ Մեծ քանակութեամբ գնողներ ուղղակի պէտք է դիմեն հեղինակին։ 9—12

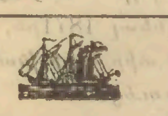

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Պարսիլեայէ և Պոլիս-Պատում միջեւ հաղորդակցութեան համար
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութեան Նաւուղչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԸՐԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ԻՏԳԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 38, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (85)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔՏՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ռամօ սենեկին սեմէն ներս մտաւ մատներուն ծայրովը քալելով, գողի մը պէս։ Մինչեւ անկողինը գնաց, և աղւոր ճիշտ քովիկն, աթոռի վրայ կեցած, համարձակեցաւ դիտել զայն։ Հիւանդութեան խաթարումներն ահարկու եղեւցան իրեն, խորին տըկարութիւն մը ցոյց տալով, մտաւոր մշէտ մը գուշակել տալով։ Անուշիկ արարածին աչքերը փակուած էին։ Ռամօ չտեսաւ անոնց կապոյտ գոյնն, որ իրեն կը փայլեցնէր խայտառակ բարեկամն։ Իր խարտեաշ մազերը մութին մէջ թաղուած էին. չտեսաւ անոնց ոսկիգոյն փր չնութիւն կ'ողողակէր։ Ուրիշ բան չզանազանեց եթէ ոչ տառապագին բերանը միայն, որոյ շրթունքներն, երկու համբոյրներու մէջ տեղ, այնքան սիրոյ խօսքեր ըսած էին իրեն։ Նշմարեց միայն հէք փոքրիկ ձեռքերն որք տենդահար կը դողային, այս գգուասէր ձեռքերն, որք իր սպիտակ ձորուքին մէջէն կ'անցնէին այնքան հեշտաւէտ։ Ռամօ, կակիծէն, ցաւէն ու բաղձանքէն սարսռաց։ Այս տժգոյն ճակատը կը հրապուրէր իր շրթունքը, բուռն բաղձանք մը զգաց համբուրելու զայն, ինչպէս երբեմն։ Եւ սակայն սոսկում կը պատճառէր իրեն։

Անձկութենէն, ձեռքերը զալարեց։ Ի՛նչ, ի՛նչ մանչանք, ի՛նչ դըժբախտութիւն, որ չէր կարող ծնրադրել այս օրհասականին անկողնոյն առջեւ, զայն իր թեւերով շրջապատելու իրաւունք չունէր, երբ մահուան դէմ կենդանի պատուարով մը։ Ո՛հ, թշուառականներ, անզգամնե՛ր որք իր սիրոյ թունաւորած, մտածութիւնը պղծած, բոլոր հաւատքն ոչնչացուցած և ամօթոյ ու զզուանաց այս անդունդը պեղած էին իրեն և ա՛յն աղջկան միջեւ զոր պաշտած էր։ Բարկութեան հեղեղ մը բարձրացաւ մինչեւ Ռամօյի շրթունքն, եւ հա՛ն, իրենց մահամերձ աղջկան հանդէպ, երկու յանցաւորները վկայ բռնեց իրենց խայտառակութեան։

Ցանկործ սարսուռ մը զգաց մինչեւ իր ողեաց խորը։ Ձայն մը բարձրացած և անբացատրելի ուրախութեան չեչտով մ'ըսած էր.

—Ո՛հ, հայրիկ, դո՞ւն ես վերջապէս։

Ռամօ, սաստիկ յուզուած, ուզեց քայլ մը ետ երթալ, բայց դողդոջուն փոքրիկ ձեռքը բռնած էր իր թեւն, որոյ վրայ կ'զգար անոր այրուցքը։ Տեսաւ որ Ամրիէնի աչքերն իր աչքերուն վրայ սեւեռած էին։ Բայց չէր կրնար գատել թէ աղուն աչքերը կապո՞յտ էին թէ ոչ, գի արցունքով ողողուած էին։ Դարձեալ փորձեց ինքզինք ազատել, բայց ձայնը նորէն բարձրացաւ աւելի սրտաճմլիկ.

—Ո՛հ, հայրիկ, կը պաղատիմ, մի՛ թողուր զիս։

Կանգ առաւ, անշարժ, սրտաբեկ, և ականջները վժվժուքով լեցուն։ Սրունքները, սրտայուզութենէ կորտուելով, իր ներքեւ կը կթոտէին։ Ձայնը գարձեալ լսելի եղաւ, բայց աւելի տկար, և Ռամօյի այնպէս թուեցաւ թէ փոքրիկն Ամրիէնի ձայնն էր, երբ դեռ իր աղջիկն էր, երբ անոր վրայ կը հսկէր իր առաջին հիւանդութեանց միջոցին...

—Ո՛հ, հայրիկ, չա՜տ հիւանդ եմ... Շա՜տ հիւանդ։ Եւ ո՛չ կնքահայրս, ո՛չ Ռոպէր, ո՛չ բարեկամներդ կրնան դարման մ'ընել... Դուն, ո՛հ, դուն, եթէ սիրէիր զիս առաջուան պէս...

Իր արմուկին վրայ ելաւ կանգնեցաւ, և սրտաճմլիկ արտայայտութեամբ մը.

—Ջնմ'ուզեր սակայն ձենէ բաժնուիլ... Ապրիլ կ'ուզեմ... Ո՛հ, հայրիկ, դուն որ միշտ ազատած ես բոլոր հիւանդներդ, ըսէ, միթէ պիտի թողու՞ս որ զաւակդ մեռնի։

Այս բառերուն հանդէպ, Ռամօյի չափազանց ուռած սիրտը պայթելու հեծեծանօք։ Անկողնոյն ոտքին տակ տապալեցաւ ինկաւ, չանխտահար կաղնիի մը պէս, և իր տառապելէն ի վեր լծափած արցունքներէն աւելի արտօսր թափելով, սեղմեց ողան իր կուրծքին վրայ, խօլ գորովանօք թոթովելով.

—Ո՛չ, ո՛չ, սիրելիս, սիրունի՛կս, երկրի վրայ միակ պաշտելիս, պիտի չմեռնիս... Պիտի ապրիս, զիս մխիթարելու... սիրելու համար։

Ամրիէն ըսաւ անուշիկ ձայնով մը.

—Ո՛հ դո՞ւն ես հիմա... Նորէն կը գտնեմ զքեզ... Դո՞ւն ես. Ալ պէտք չէ թողուլ որ քնանամ, վասն զի՛ կը տեսնե՞ս, գէշ երազներ կը տեսնեմ, որոց միջոցին ինձ կը թուի թէ կը մերժես զիս և կ'ըսպառնաս։

—Ալ բանէ մը մի՛ վախնար... Պիտի քնանաս, բայց բոլորովին բուժուելու համար։

Ռամօ ոտքի վրայ էր, իր բարձր հասակը ուղղելով, կարծես ապարէզ կը կարդար մահուան, ինչպէս երբեմն հիւանդներուն սնարին քով կ'երեւէր երբեւ ազատարար մը։ Ամրիէն կը ժպտէր իր երեսին։ Տոքտորը ձեռքերը դրաւ անոր ճակտին վրայ, և վայրկեան մը եսքն, աղջիկն, հանդարտ, դիմագիծերուն կծկումութիւնը թուլցած, երբ թէ գերագոյն կամք մը զսպած ըլլար իր ախտը, կը հանգչէր։

Ռամօ պահ մը դիտեց զայն խորին արբշռուեմամբ մը, յետոյ ետին դառնալով, ինքզինք գտաւ Թալվանի հանդէպ որ իրեն կը նայէր։ Ռամօ մատը վեր առաւ լռութիւն պատուիրելու համար։ Ա՛ն ատեն ժխմարաբոյժը մօտեցաւ իր բարեկամին և զայն բոլոր ուժովն ողջագուրեց։ Երկու մարդիկ, իրարու գէմ, ձեռք ձեռքի մէջ, միացին զուարթախոյլ դէմքով։ Վերջապէս, Թալվան Տոքտորը քաշեց տարաւ սրահն եւ ցնծութեամբ հառաչանքով մը ուսերը խնդափառ մրմնջեց սա խօսքերը.

—Հիմա կրնամ երթալ պառկիլ, այնպէս չէ՞։

Ռամօ գլուխը խոնարհեցուց եւ ցած ձայնով պատասխանեց. «Վաղը կը տեսնուինք». եւ իր բարեկամէն բաժնուելով, եկաւ վերստին նստաւ Ամրիէնի անկողնին քովիկը։

ԺԲ.

Թալվան, որ սովորաբար մեծ բանի տեղ չէր դներ իր բժշկական գիտութիւնը, մեծ բժիշկ մը հանդիսացած էր այն օրն երբ յայտարարած էր իր անուանի պաշտօնակցաց թէ Ամրիէնի հիւանդութիւնն իր կեդրոնն ունէր մտածութեան մէջ, եւ թէ աւելի կամ պակաս զօրաւոր արտաքին դեղերով չէ՛ր որ պէտք էր ողորել ախտին դէմ։ Ա՛ն վայրկենէն սկսեալ, երբ Ռամօ անոր սնարին քով հաստատուած էր, Ամրիէն, որ կարծես մինչեւ այն ատեն չէր գիտակցեր հիւանդութեան, ներէն խանդագին փարած էր կեանքին և քանի մ'օրուան մէջ վտանգէ ազատուած էր։

Թարգմանեց Բ Մ. ՊՕՋԱՃԵԱՆ (Շար.)